

Leto XIX. Stev. 15
DIREKTOR BORBE
VELJKO VLAHOVIČ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
Lest izhaja vsak dan razen
petka - Cene 10 dinarjev

Ljudska BORBA

PRAVICA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT BORBA ZA SLOVENIJO

Bonn pozdravlja sporazum o zasedanju berlinske konference

Pankovska vlada se vnovič zavzema za začasno skupno nemško vlado

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, 18. jan. Bonnski politični in parlamentarni krogi, vlada in opozicija so pozdravili vest o sporazumu med zahodnimi komandanti Berlina in sovjetskimi predstavnikom Denginom o zasedanju berlinske konference.

V bonnskih političnih krogih so živahno komentirali vest iz Washingtona, češ da ZDA sodijo, da je treba berlinske razgovore omejit z golj in avstrijsko in nemško vprašanje in da ne more biti niti govora o konferenci petih, na kateri bi sodelovala tudi Kitajska. Prav tako je zbudil zanimanje sovjetski odgovor Avstriji, v katerem SZ zatrjuje, da bo »storila vse, kar more, da bi avstrijsko vprašanje rešila«.

Oddelek za tisk pri sovjetskem visokem komisariatu v Zahodni Nemčiji je medtem objavil, da bodo pomilostili nad 6000 Nemcev, ki so jih sovjetske vojske oblasti tik po vojni obsedile zaradi vojnih zločinov. Ta vest je imela

precejšen odmev v Nemčiji, tem bolj, ker so že izpustili prvo skupino 1914 pripornikov. Hkrati prihajajo iz SZ novi transporti vojnih ujetnikov, ki so bili tam zaprti. V dneh pred berlinsko konferenco seveda tudi tem akcijam pripisujejo političen pomen.

Glasiilo enotne socialistične stranke Vzhodne Nemčije »Neues Deutschland« se ponovno zavze-

ma za ustanovitev splošne nemške vlade, ki bi pripravila in izvedla svobodne volitve v vsej deželi. To je stara zahteva pankovske vlade in zato ni v Bonnu nikogar prese- netila, vendar v političnih krogih opozarjajo na dejstvo, da vzhodnonemški krogi vztrajajo pri tej zahtevi in sicer še sedem dni pred berlinskimi razgovori.

Rade Vujović

VPRAŠANJE PREDNOSTI

Ali avstrijska državna pogodba ali združitev Nemčije

London, 18. jan. (AFP). Dobro obveščeni britanski krogi izjavljajo, da bo nemško in avstrijsko vprašanje skupno na prvem mestu dnevnega reda berlinske konference. Nekatere vesti iz Washingtona kažejo, da bodo zahodne velesile vztrajale na tem, naj bi najprej obravnavali avstrijsko vprašanje, ker ga je sorazmeru-

najlaže rešiti. Britanski krogi pa takšno stališče zavračajo in opozarjajo, da je nemško vprašanje najvažnejše in da se mora potemtakem konferenca odločiti najprej o njem. Ne izključujejo pa možnosti, da bi rešitev avstrijskega vprašanja znatno olajšala razprave o združitvi Nemčije. Če bo Moskva sprejela predlog, naj bi avstrijska delegacija prisostvovala razgovorom štirih, sodijo v Londonu, da bi bil to korak bliže k rešitvi vprašanja državne pogodbe z Avstrijo.

Zahodni komisarij

Bonn, 18. jan. (Tanjug). Visoki komisarij treh zahodnih velesil v Nemčiji so se danes ponovno sestali v sedežu zavezniške visoke komisije. Na sestanku so obravnavali vprašanja, ki se nanašajo na berlinsko konferenco.

Conant izključuje drugi Potsdam

Freiburg, 18. jan. (AFP). Ameriški visoki komisar v Zahodni Nemčiji James Conant je danes izrazil mnenje, da zahodne velesile na berlinski konferenci nikakor ne bodo dovolile, da bi prišlo do novega Potsdama.

KOMPROMIS V VRSTAH RIMSKE KRŠČANSKE DEMOKRACIJE

Fanfanijeva vlada

skovana pod pritiskom Katoliške akcije in washingtonskih »atlantskih« eksponentov

Rim, 18. jan. (Tanjug). Novi predsednik vlade Fanfani je bil prvi dan pri predsedniku republike Einaudiju in mu predložil listo nove vlade.

Fanfani je ministrijski predsednik, ministra brez listnice sta Campilli in Tupini, zunanji minister je Piccioni, notranji Andreotti. Ostali člani vlade so: minister za narodno obrambo Taviani, za pravosodje De Pietro, za proračun Vannoni, za finance Zolli, za državno blagajno Gava, za kmetijstvo Medici, za promet Mattarella, za pošte Cassiani, za industrijo in trgovino Aldisio, za delo Gui, za zunanjo trgovino Delscliamore, za trgovino Tambroni. Edino Delscliamore ni poslanec ne član demokristjanske stranke. Vsi ostali člani vlade so demokristjani.

Predsednik republike je listo nove vlade takoj potrdil in je sklical za jutri zjutraj prvo sejo nove vlade.

Sestav vlade kaže na njeno bodočo usmeritev in program. V njej so resori zelo skrbno razdeljeni med pripadnike raznih demokristjanskih struj. V najvažnejših resorih so glavni eksponenti poglavitnih struj vladne stranke: vodja demokristjanske levice Fanfani je predsednik, vodja desnice Piccioni je zunanji minister, desna roka De Gasperi je in vodje centra Andreotti je notranji minister. Zlasti je značilno, da je dobil resor za industrijo in trgovino prav tako eksponent demokristjanske monarhistične desnice Aldisio, zavoljo katerega so Fanfanijevi pristaži vrgli nedavno Pellovo vlado.

Vlada se namerava — razen na liberalce in republikance, ki so ji že obetali svojo podporo — opreti še na monarhiste in zato je Fanfani dal koncesije desnici.

Dva činitelja sta, ki sta nepričakovano ublažila hude spore med Fanfaniem in desnico ter privedla do tega, da je voditelj demokristjanske levice sestavil vlado, ki jo lahko označimo za vlado desnega centra. Prvi čini-

Amintore Fanfani, predsednik nove italijanske vlade

telj je posredovanje Katoliške akcije in cerkvenih vrhov, ki so se zbal nevarnosti, da bi prišlo do razkola v demokristjanski stranki. Ta klerikalni pritisk je najprej povzročil »spravo« med Fanfaniem in Piccionijem ter privlokte Piccionija, da vstopi v vlado. Končno je klerikalna intervencija privedla tudi do koncesij monarhistom, ki so opustili svojo prvotno zahtevo, da mora vlado sestaviti Pella.

Drugi činitelj, ki je vplival na pomiritev spora in na centramsko rešitev vladne krize, je intervencija atlantskih krogov,

Naše darilo indijskemu znanstvenemu zavodu

Bangalore, 18. jan. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Indiji dr. Gojko Nikoliš je izročil inštitutu, imenovanem po slovitim indijskem znanstveniku Ramanu, zbirko jugoslovanskih rudnin kot darilo Jugoslavije temu zavodu. Ob tej priliki je bila krajša svečanost in je jugoslovanski veleposlanik prebral pismo, ki ga je Ramanu poslal Rodoljub Čolaković, vodja jugoslovanske misije dobre volje, ki je lani obiskala Indijo. V pismu Čolaković poudarja, da je zbirka rudnin izraz spoštovanja in prijateljstva, ki ga Jugoslavija goji do Indije in njenega ljudstva kakor tudi do Ramana samega, ki je eden izmed najuglednejših indijskih znanstvenikov in Nobelov nagrajenec.

Ko je sprejel darilo, je Raman izjavil, da bodo to zbirko stalno čuvali ne le zavoljo njene lepote, marveč tudi zaradi človeških čustev, ki so z njo zvezana, in velikodušnih ter prijateljskih čustev, ki so navdahnila to darilo.

Obisk Dželala Bajarja v Angliji in ZDA

Carigrad, 18. jan. (Reuter). Predsednik republike Dželal Bajar je danes odpoval z letalom v London. V Veliki Britaniji bo ostal dva dni, nato pa bo odpoval na uradni obisk v ZDA.

Zahodnonemško zastopstvo v Berlinu

Bonn, 18. jan. (Tanjug). Zahodnonemška vlada je zaključila svoje priprave na berlinsko konferenco. Kanceler Adenauer bo s štabom strokovnjakov iz zunanje-ga ministristva sam vodil vse delo v zvezi z njo.

Socialna demokratska stranka bo imela za časa konference v Berlinu poseben biro, ki ga bosta vodila dva člana vodstva Ollenhauer ali Mellies. Eden izmed njih bo stalno v Berlinu.

Tovariš Tito odhaja iz poslopja CK ZKJ v Beogradu, kjer je bil tretji plenum

ZAKLJUČNO DELO

v zvezi s poslovniki Zvezne ljudske skupščine

Včeraj popoldne sta začele delati redakcijski komisiji, ki bosta opravile zaključno delo v zvezi s poslovniki Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev. Naloga komisij je vskladiti besedilo tistih določb, ki v komisijah obeh domov med obravnavanjem niso bile enako sprejete oziroma stilizirane. Redakcijski komisiji bosta nadaljevali delo danes.

Osnutek odloka o nagradah zveznih ljudskih poslancev sprejet

Včeraj dopoldne je bila skupna seja komisij za poslovnika Zvezne ljudske skupščine, Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev. Na njej so obravnavali osnutek poslovnika o nagradah poslancev Zvezne ljudske skupščine. Ljudski poslanec Velimir Stojnić je poročal v imenu podkomisije, ki je pripravila oba predloga.

Po tem predlogu imajo člani Zveznega sveta stalno mesečno plačo v znesku 30.000 din, člani Zbora proizvajalcev pa pravico do odškodnine za izgubljene zasluge, ko so izpolnjevali poslanske dolžnosti, in bili odsotni, da niso mogli redno delati. Po končani razpravi sta imeli komisiji posebna sestanka, na katerih sta soglasno sprejeli osnutek odloka, ki bo začel veljati, ko ga bosta sprejela oba doma Zvezne ljudske skupščine. Na sestankih so izvolili tudi oba poročevalca.

Poslanci primorskih okrajev so razpravljali o gospodarskem položaju Slovenskega Primorja

Postojna, 18. jan. — Danes so se v Postojni sestali vsi zvezni in republiški poslanci iz primorskih krajev, razen tovarišev Borisa Kraigherja in Ivana Regenta, ki sta bila zadržana. Razpravljali so skupaj s predstavniki primorskih okrajev o splošnem gospodarskem položaju na Primorskem.

Stavke v Angliji

Vedno intenzivnejše zahteve delavstva po višjih mezdah

London, 18. jan. (Tanjug). V vseh krajih Velike Britanije se je danes začela splošna stavka električarjev iz protesta proti delodajalcem, ki nečejo zvišati delavskih mezd za 3 penije na uro, kakor zahteva sindikat električarjev. Združenje delodajalcev je ponudilo zvišanje 1 in pol penija na uro, kar pa sindikati odklanjajo.

London, 18. jan. (Tanjug) Spor med sindikatom električarskih delavcev in delodajalci se za-

ostruje. Danes so stavkali hkrati vsi električarji. Njihov sindikat šteje okrog 35.000 članov. Če bodo delodajalci še nadalje zavračali delavske zahteve za povečanje plač, bodo električarji nadaljevali taktiko »gverilskih stavk«. Dejansko so delodajalci zagrozili, da bodo delavce za en dan izprli.

Sodijo, da so vprašanje teh stavk obravnavali tudi na današnji seji vlade, najbrž pa bodo »nekatera vprašanja« v zvezi s stavko sprožili tudi v parlamentu, ki se bo v torek ponovno sestel.

Politična zagata

Rim, 18. jan. (Reuter). Sodijo, da bo nova vlada imela v parlamentu nestabilno in burno življenje. Ker demokristjanska stranka v njem nima večine, bo vlada odvisna od podpore levičarskih in desničarskih strank. Ker so v vladi v velikem številu zastopani desničarski demokristjani, bo vlada bržkone uživala podporo desničarskih monarhistov. Tako bo nastal položaj, ki se mu je pred mesecem dni uprl vprav tedanji notranji minister Fanfani, zaradi česar je odstopila vlada Giuseppe Pelle. Pristaši Fanfanija v demokristjanski stranki so takrat trdili, da vlada, ki je odvisna od podpore desničarjev, ne more izvesti socialnih reform, ki so edini učinkoviti pripomoček proti inflatorijem v Italiji.

PAPAGOS NA POTI V PARIZ

V Beogradu je ponovno poudaril najboljše odnose med Grčijo in Jugoslavijo

Ljubljana, 18. jan. Predsednik grške vlade maršal Papagos je na svojem potovanju v Pariz danes zapustil Jugoslavijo.

Maršal Aleksander Papagos

Do obmejne železniške postaje v Sežani sta ga spremljala načelnik protokola državnega tajništva za zunanje zadeve dr. Sloven Smolaka in grški veleposlanik v Jugoslaviji Spiros Kapetanides. Dr. Sloven Smolaka se je v Sežani v imenu državnega tajništva poslovil od predsednika grške vlade Papagosa in njegovega spremstva.

Beograd, 18. jan. (Tanjug). — Predsednik grške vlade maršal Papagos je prispel sinoči na poti v Francijo v Beograd. Po prihodu na beograjsko železniško postajo je izjavil novinarjem:

»Srečen sem, da potujem skozi Jugoslavijo. To je bratska nacija, s katero imamo kar najboljše odnose. Vsi občudujemo predsednika republike maršala Tita in življenjsko silo jugoslovanskih narodov ter jim od srca želimo blaginjo in napredek.«

Visoke grške goste so na postaji sprejeli in pozdravili pod-

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS

Stanje dne 18. januarja 1954 ob 7: Področje visokega zračnega pritiska nad Jazozahodno Evropo se razširja proti vzhodu. V zvezi s prodromom nekoliko hladen dnevi, ki nas bo zjutraj zajel, je temperatura nekoliko padla. V Jazoslaviji je bilo dopoldne v zahodni delu lepo vreme z delno oblačnostjo, v ostalem delu pa pretežno oblačno s snežnimi padavinami v Bosni in deloma v Makedoniji.

Vremenska napoved za torek, dne 19. januarja 1954: Lepo vreme z delno oblačnostjo. Temperatura bo nekoliko nižja.

Snežne razmere danes ob 7: Planica 43 cm, Jezersko 38 cm, Maribor, Slovenj Gradec in Novo mesto 15 cm, Murska Sobota 15 cm, Celje 11 cm, Ljubljana 8 cm, Koča ob Zelenici na Pohorju 31 cm, Komna 110 cm, prišči.

Iz razprave na III. plenumu CK ZK Jugoslavije

Tovariš Vladimir Dedijer:

Vladimir Dedijer je začel govor z ugotovitvijo, da doživlja hude dni, da je prišel v položaj, da je izdajalec te dežele in da ne ljubi tovariša Tita.

»Tako sem se počutil do pred dvema dnevoma. Tedaj me je tovariš Tito povabil, naj pridem k njemu, da bi ga videl. Tudi njega sem našel v prav taknem duševnem trpljenju. Mirno in očetovsko mi je dovolil, da mu potožim. Spoštoval je moje pravice, da povem, kaj mislim, in me ni niti za trenutek postavil v strašno dilemo, ali sem zanj, ali zoper njega.«

Zatem je Dedijer omenil izjavo v zvezi s člankom »Anatomija neke morale«:

»Sodim, da je objava tega članka prizadela škodo naši državi, zlasti v tujini. Toda, tovariši, prav tako sodim, da bi ne bilo človeško zvrčati izključno krivdo na tovariša Džilas, ker je priobčil ta članek. Tudi moje ime je natisnjeno na ovitku revije, v kateri je bil ta članek objavljen. Potemtakem čutim vsak kamen, ki pade na njegovo glavo, kot udarec po svoji lastni.«

Zatem je Dedijer izrekel sodbo o člankih Milovana Džilasa v »Borbi«.

»Poslušal sem izvajanje tovariša Kardelja. Tovariši, bil sem tako strahovito razburjen, da nisem mogel vsega slišati. Iskreno povem, tovariši, da nisem avtomat, da bi takoj neki stvari pritrtil samo zaradi avtoritete človeka, ki jo je izrekel. Jaz stvari sprejemam in vedno sem jih sprejel zavoljo njihove vsebine. Ko bom dobi besedilo izvajanja tovariša Kardelja, ga bom, tovariši, z največjo pozornostjo proučil in se postavil na svoje stališče. Če abstrahiram argumente, ki jih je tovariš Kardelj zdaj navedel — kajti zdaj nisem v takšnem duševnem stanju, da bi jih mogel mirno presoditi — je bilo moje najgloblje prepričanje tako pred to krizo, kakor tudi zdaj:

Da v glediščih tovarišev Tita, Kardelja in Džilasa, izraženih v zadnjih dveh letih, tako v člankih kot v govorih, prav tako pa tudi v razpravah z vodilnimi ljudmi iz delavskih gibanj drugih držav, v bistvu ni velikih razlik.

Razlike so samo v toliko, ker je tovariš Džilas skušal našo teoretično misel sistematizirati, ji dati nekakšen svoj pečat, da je nujno zabredel v težave, ko je o tako zamotanih vprašanih govoril prek članov v časniki in tako se je pojavila vrsta nejasnosti in manjših protislovij, kakor v članku »O ciljih«, tako tudi v članku glede reorganizacije Zveze komunistov, ki jih je skušal v kasnejših člankih dopolniti in precizirati.

Tovariš Kardelj bo potrdil, če se spominja, da smo že 25. decembra v skupščini, ko je bil tovariš Džilas izvoljen za predsednika, razpravljali o Džilasovih člankih. Dejal mi je, da ni vseh prebral in da mu nekateri niso všeč. Vprašal sem ga, ali so načelna nesoglasja med njegovimi nazori in Džilasovimi članki. Tovariš Kardelj je vzbudil v meni vtis, da ne gre za bistvene razlike.

Sodim, da nas bo ta težavni položaj marsičesa naučil, da nam je razkril mnoge naše slabosti, ki jih je treba čimprej rešiti.

Mene zelo skrbi vprašanje graditve naše ideologije, vprašanje stopnje idejnosti naših ljudi. Do pred tednom dni je stališča Milovana Džilasa v »Borbi« več ali manj sprejela večina nas, ki sedimo tu. Tega ne moremo zanikati, ne moremo se izgovarjati, da smo na hitro roko članke pregledali in podobno. Kdor hoče iskreno položiti roko na srce, bo moral to priznati.

Ni dvoma, da so mnogi ljudje, beroč Džilasove članke, mislili, da se je on dogovoril s tovariši iz sekretariata, da za njegovimi gledišči stoji Izvršni komitej. Kaj to pomeni? To pomeni, da so jim bili članki všeč, ne toliko zavoljo njihove vsebine, kolikor zaradi avtoritete, ki jih je pisala.

Potem je hipoma nastal nov položaj. Izvršni komitej je izdal sporočilo, da se s članki Milovana Džilasa ne strinja. Hipoma so taisti ljudje, ki so članke odobraval, začeli metati kamenje na Milovana Džilasa. Mnogi pa, ki so se strinjali z njegovimi članki zaradi njihove vsebine, zdaj molče.

Iz tega povzemam dva sklepa: Prvič, da je idejna raven pri nas slabša, kot sem doslej sodil. Menim, da so nam zadnji dogodki v veliki meri razkrili krizo našega ideološkega dela in da je endina pot, kako to krizo obvladati, edina pot, kako zgraditi našo ideologijo, svobodna borba mnenj, brez katere ni napredka.

Drugič, gre za čisto moralno vprašanje. Sodim, da se je vsak izmed nas prepračil, da nas ljudje obširno z vprašanji, kako to, da mislimo včeraj eno, zdaj pa smo prek noči ubrali drugačne strune. Ne pozabimo, tovariši, da se je demokratična zavest pri nas silno razvila, da se morajo ljudje, in sicer naši najboljši ljudje, boriti za svoja gledišča.

Dedijer se je najprej lotil Džilasovih napak glede metode, zatem pa je kritiziral metode, ki jih uveljavljajo v tako imenovanem razkrinkavanju »Milovana Džilasa, ker so uporabljali izraze, da je »trockist« in podobno. »Zakaj moramo takoj vse blato vreči na tistega človeka, ki se o filozofskih vprašanih z nami docela ne strinja? Zakaj ga moramo blatiti, mar s tem ne blatimo hkrati tudi sami sebe in svoje revolucije?«

Dedijer je nadalje govoril, da so pritiskali na posamezne pisatelje-komuniste, naj bi se opredelili proti Milovanu Džilas, da pa so le-ti to odklonili.

Dedijer je dejal dalje:

»V vsem našem kulturnem in umetniškem svetu je spričo teh metod, uporabljenih zoper odlične pisatelje in dobre komuniste, zavladala silna potrtost, prikrito nezadovoljstvo in strah, da se ne bi spet vrnilo na metode administrativnega upravljanja na tem torišču človeške misli.«

K temu so na žalost malo prispevali tudi članki tovariša Borisa Žihlerja, mojega starega in iskrenega prijatelja. Nočem se ukvarjati z njegovo polemiko s tovarišem Džilasom o filozofskih in drugih vprašanih, marveč se bom pomudil samo pri tistem njegovem stavku, kako gleda na razmere v našem kulturnem življenju. Vem, da je tovariš Boris že zdavnaj napovedal svoje članke, v katerih je hotel izreči svoja pojmovanja, nasprotna Džilasovim glediščem. Sodim pa, da je bila storjena napaka, ker je bil njegov prvi članek objavljen hkrati s poročilom Izvršnega komiteja, tako da je v javnosti nastal vtis, da je mnenje tovariša Žihlerja, da je treba ubraniti umetnost pred vsakršnimi minljivimi modnimi neumnostmi, dejansko uradno stališče.

Slišal sem mnoge pisatelje in kulturne delavce, ki se dobesedno prijemajo za glave in vprašujejo, kaj to pomeni. Mar ne more vsak pisatelj imeti svoje smeri, stremeti, da bi bil nov, in zakaj naj se oklepamo predpisov iz pred sto let, kot da v literaturi od Balzaca dalje ni nič novega. Čemu naj literaturi vnovič predpisujemo 12 božjih zapovedi, po katerih moraš določeno misliti in določeno čutiti. Ljudje se vprašujejo, čemu nam bo to, čemu nam bodo takšni recepti, ko celo v ZSSR Ilya Ehrenburg in drugi odkrito kritizirajo takšne metode.

Ce pa bi bila pri nas takšna načela umetnosti, ki jih pripo-roča tovariš Boris, vladala v tej državi, ne le v zadnjih petih letih, marveč tudi v zadnjih trinajstih letih, ne bi nikdar Skender Kulenović napisal »Majke Stojanke«, Dobrica Čosić »Daleč je sonce«, Oskar Davičo »Pesmi«, Branko Čopić »Proloma«.

Tudi jaz lahko pred tem forumom izjavim, da moje pero ne bi moglo zapisati niti ene črke s črnolom tovariša Borisa, pa čeprav bi to tudi želel ali hotel, pa

Tovariš Milovan Džilas:

Za Vladimirom Dedijerom je povzel besedo Milovan Džilas. Rekel je:

»Tako se bom zavaroval proti Dedijerovim pojasnilom. To nikakor niso politična pojasnila, marveč čustvena, ali imenujmo jih kakor hočemo. Naj kar takoj preidem na njegova pojasnila.«

Naj bom izločen iz kolektiva ali ne, za zdaj je jasno — o tem sem trdno prepričan, — da bi bil prišel, kar se mene subjektivno tiče, do istih tez. Mislim, da prenašanje razprave na to, zakaj in kako sem se izločil, na vso to problematiko, sproža nekakšne moralne elemente, vzbujajo nekakšen sum, da sem imel zahrbitne namene, da bi strmoljavil oblast, da bi se polastil oblasti. To je po mojem mnenju nesmiselno in oviralo bi nas, da ugotovimo tisto, kar je glavno, namreč samo načela, da bi to speljalo razpravo na krivo pot. Mislim, da je bilo tisto, kar je od začetka otežkočalo obravnavanje vse te štrene, ki sem jo povzročil, razkrinkavanje Džilasa v organizaciji ZK. Ljudje so začeli govoriti razne neumnosti, me razglašati za volhuna, tujega agenta, za sovražnika in tako dalje. Izvršni komitej je seveda to zavrnil in prepustil odločitev plenumu. To je bil posrečen izhod, ki je vso za-

čepprav bi to vztrajno poskušal, vrste bi ostale prazne. Če ne pišem iz vsega svojega srca, tako kot mislim in čutim, marveč če me stalno preganja misel, ali bo to temu ali onemu tovarišu v aparatu, ali temu ali onemu kritiku ugajalo, iz mojega pisanja ne bi bilo nič.«

Dedijer je zatem obširno obravnava trditve, da je obstajala Džilasova frakcija. To je zanikal, zatem pa je prešel na načelo o borbi mnenj.

Sodi, da lahko izdamo sklep o tem, da so njegova mnenja politično v tem položaju škodljiva, da ga pa ne moremo kaznovati, ker ima takšna filozofska gledišča.

Dedijer je zatem govoril o tem, da je plenum CK že 1950. leta izdal sklep o ukinitvi monopola v ideologiji v partiji in o svobodni borbi mnenj glede teoretičnih vprašanih. Dalje pravi, kako je preživel zadnjih sedem dni in noči v dolgih razpravah z Milovanom Džilasom, pričujoč ga, naj bo pameten, naj se zaveda položaja, v katerem je naša država, naj misli nase, na svojo partijo in državo, zatem pa je dejal:

»Pri tem sem šel tako daleč, da je on v nekem strašnem trenutku posumil, da nameravam vplivati nanj, da bi se odrekel tistemu, kar je vsakemu revolucionarju najbolj sveto, da bi ga prislil, naj se odreče svojim plemenitim idejam, za katere se bori, za katere živi.«

Toda jaz ga tudi zdaj, tukaj, kot tisto noč prepričujem, da to ni bil moj namen, da ga ne morem oropati tistega, kar imam sam za najdražje v življenju.«

Dedijer je na koncu dejal, da je točno, da se je Džilas ločil od članov Sekretariata v zadnjem času, vendar je vprašal:

»Toda zakaj mi nisimo pomagali, zakaj se po njegovih prvih člankih ni sestal Sekretariat ali Izvršni komitej, da bi mirno sedel in brez nevolje presodil položaj, da bi ukrotili nemirnega Džilasovega duha, ki se je dolgo trgal iz klešč dogmatizma, da bi v zadnjih letih vzletel kot meteor, mi pa smo ga vsi mirno gledali.«

In če bi tovariša Džilasa vpregli v kakšno konkretno delo, če bi ga vpregli, da bi predsedal 12 ur dnevno na sestankih, da bi se povsem zatopil v našo konkretno socialistično graditve, bi dosegli dobre rezultate, jaz pa se z njegovimi teorijami ne bi strinjal zgolj 90 odstotno, marveč bi jim pritrldil tudi stoodstotno.

Tovariši, ponovno upam, da bomo našli pametno rešitev. Malo ljudi imamo kalibra Milovana Džilasa. Če bomo modri pri izrekanju kazni Milovanu Džilasu, bomo lahko rešili tega našega velikega in nemirnega duha. Takšni ljudje, kot je Milovan Džilas, se ne rode vsako leto.

Njegove sile, njegov veliki talent so še kako potrebni naši Zvezi, tej naši državi, Jugoslaviji!

Ce pa bom priveden pred strašno alternativo, če me bodo vprašali, kateri prst na svoji roki naj odsekam, ali Titovega, Kardeljevega, Rankovičevega ali Džilasovega, če me bodo vprašali, katero zastavo naše revolucije naj iztrgam, vam rečem iskreno in odkrito, da ne morem privoliti v to, da bi razčetril telo svoje lastne partije, marveč bom prejel nastavljeni tudi svojo glavo, samo da moj roki ne bo treba teza storiti.

Zavedam se, tovariši, da je naša revolucija postala nesmrtna s tem, ker ne je svojih otrok, ker so otroci te revolucije pošteni.

mojih misli ne bo povzel zase kakega mnenja. Konec koncev je to proces, boj mnenj v zgodovini zmeraj kaže, da obe tezi bolj ali manj nikoli ne držita.

Eno stvar pa je Kardelj netočno interpretiral in tu nima prav, da namreč zastopavam vlogo delavskega razreda in da je ne omenjam. Po dejstvih to namreč ne drži. Sklicujem se na članek, objavljen v glasilu sindikatov, če se ne motim l. 1951 ali 1952, da je delavski razred glavna sila graditve socializma. (glasovi: (To je bilo prejšl). Ostanem pri isti tezi ne glede na svoje članke, ki so nepopolni. In ko pravim, da ostanem pri tem, nikakor ne mislite, da ne govorim resnice. Kadar pravim socializem, socialistične sile ali mesto, kakor ste lahko povzeli iz mojih člankov, je zame ta pojem povsem istoveten z delavskim razredom: ne morem postavljati mesta proti vasi in Zveze komunistov v mestu proti Zvezi komunistov na vasi. To kot dejstvo ne drži. Druga je stvar, kako interpretiram druge zadeve. Toda kot podatek, kot kritika moje koncepcije to ne drži.

Pravijo, da sem skeptičen, da ne verjamem itd. V tem oziru nekaj absolutno drži. Naj takoj povem, če praktično pogledate vse moje nazore, če zavrnete vse te filozofske abstraktnosti, boste konec koncev videli, da gre za problem Zveze komunistov, za reorganizacijo Zveze komunistov. In o tej Zvezi komunistov, kakršna je zdaj, tovariši, dejansko ne verjamem, da bi mogla svoje delo uspešno nadaljevati, če ne bodo nastale v njej znatne spremembe. In ko mi Kardelj to pravi, ne verjamem. S tem, tovariši, nisem hotel reči, da so vsi komunisti birokrati. Po mojem mnenju večina komunistov niso komunisti, v Zvezi pa so komunisti. Kmetje komunisti po mojem mnenju niso komunisti, marveč so naši zavezniki, zavezniki nas komunistov. Kmetje, člani Zveze komunistov, so pravzaprav oblika povezanosti Partije z vasjo. Drugič, menim, da je v mestu preveč uradniškega, intelektualnega elementa v Partiji, ki ima v njej veliko vlogo. Menim, da je vloga tega aparata, tega kar imenujemo aparat, da se lahko demokratizira. (Moma Marković: Ne more se.) Dovolj, Moma, midva se ne razumeva, kaj je aparat. Navadno vsi menijo, da mislim pod aparatom na plačane funkcionarje. Tako je bilo moč povzeti iz mojih člankov. Ne mislim samo na to, marveč menim, da bi bilo treba organizacijo spodaj nekako reorganizirati, da bi dobile večjo pobudo, kakor je neposredno dirigiranje komitejev, s čimer ne izključujem vodstva in kontrole komitejev. Če bi takšna razprava, tovariši, privedla do reorganizacije ZK v tem smislu, bi razlike med menoj in tovariši iz Izvršnega komiteja absolutno izginile. Praktično vzeto, vse bi izginile. Mislim, namreč — to je tudi to. Kardelj poudaril — da tudi jaz stojim na stališču, da pri nas nimamo vladanja državnega kapitalizma, stojim na stališču, da pri nas ne vlada birokratizem. V tem oziru se popolnoma strinjam s Kardeljem, ne da bi se spuščal v tisto, kar je bilo v mojih člankih.

Pri nas imamo mešanico elementov državnega kapitalizma, socializma, birokratizma in socialistične demokracije. Drži, kakor pravi tudi Kardelj, oziroma če se nisem dobro izrazil, tovariši, jaz se z njim popolnoma strinjam. Tovariši, nekateri pravijo, da sem zahteval legalnost za frakcije in skupine. To absolutno ne drži. To moram zavrniti, saj bi vam sam povedal, če bi to držalo. Povedati vam hočem nekaj, kar bo vas lahko spomnilo, da je res tako. Ne drži, da menim, da so skupine in frakcije — leninistična oblika boja v partiji. Zame je to staro, to ne ustreza vsej moji koncepciji. Ko pa tovariš Kardelj navaja razgovor med njim in menoj, ga je v glavnem interpretiral točno, samo ker sem rekel, da je to. Tito nekoliko nagnjen k birokratizmu. To je v ognju diskusije samo tako rekel. Nisem imel namena žaliti to. Tita ali Marka, da ne boste imeli takšnega vtisa. Tov. Kardelj je v glavnem povedal stvari točno. To je bila tovariška razprava. Glede ostalih strank, tovariš Kardelj, pa ne vem, ali te točno interpretiram. Jaz sem diskutiral načelno, moja misel je bila tale: za socializem sploh ni absolutno vprašanje ene, dveh ali treh socialističnih strank. To je stališče abstraktno teorije. Na to mi je Kardelj odgovoril, da bi nas to popeljalo nazaj. Jaz sem dejal, da ne mislim, da to pri nas ustreza, marveč da sam socializem, socialistična teorija, ne postavlja ene stranke kot absolutno načelo. Na to mi je Kardelj rekel, da bi nas to popeljalo nazaj. Jaz sem rekel, da ne mislim pri nas na te stranke marveč na nekaj, kar je nekoč rekel tova-

riš Stari, na nekašen skupinski sistem. To je bilo v pogovoru, ki seveda ne veže tov. Starega na to, da je to njegovo kategorično stališče. Nakar je Bevc rekel, da je naša linija odmiranja Partije prek nekakšnega notranjega boja mnenj. S tem se popolnoma strinjam.

Zdaj bom odkritosrčno povedal, kaj o tem mislim. Če bi pri nas dve socialistični stranki pospeševali proces odmiranja Partije in države, t. j. proces demokratizacije, bi bil jaz za, toda o tem nisem prepričan. Na plenumu bi stvarno pojasnil svoje stališče in če bi ga plenum očitno odklonil, bi svoje stališče opustil; toda na tem stališču očitno ne stojim. Ko torej tov. Kardelj pravi, da menim, da je ZK glavna ovira za razvoj demokracije pri nas, to drži samo toliko, da dejansko, tovariši, stojim na stališču, da je takšna ZK, kakršno imamo zdaj, po mojem mnenju res glavna ovira demokratičnega, socialističnega razvoja pri nas. Takšna, če je ne bi reorganizirali v tistem smislu, o katerem sem bolj ali manj konfuzno, bolj ali manj netočno govoril.

Hotel sem samo opozoriti na te zadeve, da boste imeli točno sliko o mojih nazorih, ko jih boste obsojali, pobijali, zavrčali, sprejemali ali ne vem kaj.

Tovarišica Mitra Mitrovič:

Za Milovanom Džilasom je dobila besedo Mitra Mitrovič, ki je rekla:

Sam zelo v nerodnem položaju, da moram govoriti o Džilasovi zadevi. Prepričana pa sem, da mi boste verjeli, da iz nobenih subjektivnih razlogov ne bi mogla zagovarjati Džilasa in da zato ne govorim v zvezi z njim osebno, marveč dejansko čutim nekakšno dolžnost, da kot članice partije to pojasnim.

Ce je potrebno, lahko povem, da se s pojasnilo tov. Tita in Kardelja strinjam, prvič v vprašanju nastopa in praktičnih političnih posledic Džilasovih člankov za notranje partijsko življenje. Kot član Izvršnega komiteja bi bil moral na to misliti. V zelo sistematično pojasnilo tov. Kardelja o teoretičnih vprašanih se zdaj težko spuščam. Rada bi se samo dotaknila enega vprašanja, ene podrobnosti, morda zelo malenkostne in praktične, toda vseno. Rada pa bi omenila tudi v zvezi z vso razpravo. Ne zato, ker bi moja gledišča izvirala iz Džilasovih teorij. Saj se z njim redko srečava. Ni me bilo tu, ko je bil začel pisati svoje članke. Osebno sem takoj obsojila njegov članek »Anatomija morale«. Se pred nekaj meseci sem se borila v praktičnih kulturnih in partijskih vprašanih proti njegovemu birokratizmu z ostanki dlanovščine v nekaterih konkretnih kulturnih vprašanih itd. Ker pa tov. Tito in Kardelj, najbrž pa tudi večina drugih tovarišev govori, da so njegove teorije, njegove teze — ne vem, ali bi jih lahko imenovali teorije — vplivale na del inteligence — in ker dobiva to barvo malomeščanskih anarhističnih nazorov inteligence, nagnjenje k takšnim nazorom, zlasti kadar so tu še odprta vrata, se moramo vprašati, ali je Džilas delal vse to zavestno ali ne, to se pravi, ali je imelo to za cilj kakšne politične partijske akcije, in o tem hočem govoriti.

Slišali smo tudi Džilasa govoriti o teh vprašanih, o razumevanju, denimo, VI. kongresa ZK, torej o nekaterih vprašanih organizacijsko partijskega življenja. Bilo bi pošteno, da povem, ker moji tovariši iz CK vedo, da so bili moji nazori v nekaterih praktičnih vprašanih prav takšni kakor zdaj, če pogledamo na to vprašanje, da so to malomeščanski anarhistični nazori, ali da je to razbijanje ali likvidacija ZK, me spravljajo v kolizijo — ali so to malomeščansko anarhistični nazori, ali pa nisem razumela VI. kongresa ZK, oziroma sem ga razumela samo v določeni smeri.

Tudi sama sem v praktičnem partijskem delu zastopala nekakšno gledišča že pred Džilasovimi članki v nekaterih praktičnih vprašanih. To bi rada tu omenila predvsem zaradi lastnega položaja. Zaradi partijskega in intelektualnega poštenja. Ker so tovariši, ki so me slišali govoriti v ZK in v mestni teritorialni organizaciji. To je seveda lahko podrobnost, toda moja gledišča so navidez lomila to linijo. Ne mislim pa sploh na razbijanje ali likvidacijo ZK. Če nič drugega, bi lahko bila dober zgled malomeščanske anarhistične naziranja, v tem oziru pa se ne morem sprijazniti s seboj. Na nekem sestanku v zvezi z mestnimi organizacijami sem neobvezno povedala — razume se, da ne v imenu CK Srbije — celo zavarovala sem se in zdlo se mi je, da lahko povem v svojem osebnem imenu

Tu mnogi tovariši govore o mojem revizionizmu, bernštajnovščini ali ne vem čem. Jaz sem rekla to zelo jasno. Stojim na stališču, da nam v Jugoslaviji to pododovano, kar smo dobili iz SZ, leninsko, delno pa tudi novo, nič več ne ustreza. Morali bi ubrati smer nekakšnih, imenujmo jih reformističnih ali ne vem kakšnih teorij partije.

Tovariši, iz tega sledi vsa moja koncepcija, da bi morala biti ZK pri nas v mestu oja organizacija, mnogo oja, po mojem mnenju maloštevilnejša in znotraj čvrstejša kakor je zdaj, da se homo razumeli. To je tisto, tov. Tito.

(Tito: Ze zdavnaj sem rekel, da je treba ZK očistiti. To sem rekel na Brionih.) Pustimo to, kaj je kdo govoril, jaz govorim o Kardeljevih pojasnilih, do kakšnih sklepov sem prišel.

Tov. Ročko mi je rekel, da se moramo razorožiti. Meni je to zdaj kot terminologija v ZK ne razumljiva stvar. Nimam se kaj razoroževati. Kar sem zagrešil, sem pač zagrešil, zadel me bo zaslužena kazen, kar mislim, pač mislim in povem odkrito. Vprašanja razorožitve ni moč postaviti, to je moralno dejanje, to je podobno veri, ne pa naši komunistični organizaciji.

svoje nazore o praktičnih organizacijskih vprašanih. Ta praktična organizacijska vprašanja pa so ne samo v beograjski, marveč splošno v mestnih organizacijah po VI. kongresu zelo zamotana in ne brez pomena za nas. V tem smislu so se mi zdela zamotana, kakor sem razumela VI. kongres ZK. Zamotana so se mi zdela v tem smislu, kakor sem razumela VI. kongres, da je treba iz ZK napraviti enotno idejno organizacijo. Toda organizacija komunistov, ki bodo delali kot družbeni delavci, politični delavci v socialistični zvezi, ki bodo delali v teh organizacijskih oblikah, ki jih imamo zdaj. Denimo, v teh mestnih organizacijah že več mesecev in obravnavajo vsebino dela itd. In nihče se ne znajde. In nikakor se ne morejo znajti in jaz mislim, da bi morali v tem najti izhod. Meni to ne jemlje poguma, da je v beograjski organizaciji takšno stanje. Zame je to dokaz razvoja naše družbe in partijske vprašanje, ki odpira vprašanje oblike, toda ne običajnih organizacijskih oblik, marveč našega odločnega boja, vsaj v bolj razvitem okolju, v mestu proti zastarelim oblikam in miselnosti, ter dokaz zastarelim nazorom o mestu in vlogi partijske organizacije.

O tem smo seveda razpravljali tudi na sestankih v CK. Toda na sestanku v mestni organizaciji sem našel pri nekaterih tovariših — ni važno pri kom ali pri večini — na takšen odpor, da je bilo to že nekoliko podobno meščanskemu anarhizmu, ali da je liberalizem zato, ker, denimo, gleda čiščenja v teh organizacijah, in zdi se mi, da ja imenim — in zdi se mi, da ja imenim VI. kongresa pravim: komunist se mora aktivno vključiti v družbeno in politično življenje ter delati individualno, biti mora aktiven borec. Njegov komunizem namreč ni samo v tem, da je član partije. Govorila sem, da središče političnega življenja ne more biti v mestih notranjega partijskega življenja in tašnih oblikah itd. Rekla sem celo, da se je treba odreči tega, da bi lahko imeli komunisti v vseh vprašanih enotno gledišče, kajti v načelnih osnovnih političnih vprašanih morajo imeti in imajo enotno gledišče. Rekla sem, da je treba delati ne tem, da imajo enotno gledišče, ne morejo ga pa imeti v vsem nebi-stvenem, ker bi to omrtničilo ljudi in organizacije.

Meni je bila tudi razumljiva zahteva glede drugih oblik delovanja v Socialistični zvezi, da se ni treba boriti, da bi komunisti v partijskih organizacijah razpravljali o vsem, potem pa bi razpravljali na mestu, kjer delajo. Ne izgubljam vere v komuniste, tudi če ne bodo v partijskih organizacijah obravnavali vseh gledišč. Na to sem dobila odgovor: S kakšnih pozicij pa bo tam govoril in koga bo tam predstavljal? Mene je na primer to zbežalo, kajti konec koncev bo nastopil kot komunist, s katerih pozicij, pa se bo pokazalo po tem, kako dela. Po mojem mnenju je tu v nazorih nekaj zelo zamotana in po mojem mnenju je se moral dejansko boriti na tej liniji.

Bojim se, da nekateri moji nazori o praktičnih vprašanih zdaj niso v tej malomeščansko-anarhistični kategoriji. Toda navajam njih zlasti zato, ker jih nočem prikrivati. Mislim, da ima vse to nekakšne daljne zveze. Vendar pa je pri nas na široko obravnavalo vprašanje demokratičnega mehanizma, o čemer je govoril

IZ RAZPRAVE NA TRETJEM PLENUMU CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Izjava tovariša Svetozarja Vukmanovića-Tempe

Za Mitro Mitrović je dobil besedo Svetozar Vukmanović-Tempe, ki je med drugim dejal:

Jaz, tovariši, sem praktično štiri ali pet mesecev izven dela in samo zadnja dva meseca sem lahko po uro, dve na dan delal. To je bil tudi eden glavnih razlogov, da sem članke tov. Džilasa bral samo mimogrede. Jaz sem eden tistih, ki so mi v osnovi bili všeč Džilasovi članki, objavljeni pred člankom o subjektivnih silah. Hotel bi še poudariti, da sem bil med intimnimi prijatelji Milovana Džilasa, eden najintimnejših, bil sem eden tistih, ki sem, ko sem spoznal, da imamo opraviti z nesoglasji, odšel k tov. Kardelju in k tov. Rankoviću in jima predlagal, naj se pogovorita z Džilasom in ga po možnosti rešita za partijo. Takrat še nisem bil prebral zadnjega članka v »Novi misli«.

Ko pa sem prebral njegov zadnji članek v »Novi misli«, sem si ustvaril jasno koncepcijo o vsem njegovem delovanju od začetka do konca, in tu hočem ta svoj vtis, to svoje prepričanje opisati.

Mislim, da gre za poskus frakcijskega boja, za vnašanje frakcijskega boja v partijo. Na podlagi česa to sklepam? Džilas v svojih člankih navaja pojave birokratizma in raznih področjih našega družbenega življenja. Tu di po mojem mnenju smo imeli takšne pojave, zlasti smo jih imeli in jih imamo v gospodarstvu. To pa so bili samo osamljeni pojavi, dokler je vsa partija stala na protibirokratski liniji.

Govoril sem z Veljkom Vlahovičem, da je škoda, da se v tisku ne borimo proti pojavom birokratizma v gospodarstvu. Res se dan za dnem borimo proti tem pojavom, toda borimo se z gradivjo novega gospodarskega sistema, z osvoboditvijo gospodarstva iz objema raznih birokratskih, administrativnih spon. Toda po mojem mnenju je tudi to važno teoretično in praktično vprašanje, do katere stopnje in kako naj gremo v osvoboditvi gospodarstva izpod birokratskih posegov itd. Ali so naše materialne sile dozorele za popolno osvoboditev gospodarstva? Ali ne bo nastala škoda, če bi v procesu osvoboditve gospodarstva pohiteli, ali pa bomo bolj koristili nadaljnemu razvoju socializma, če na tej stopnji razvoja proizvodnih sil obdržimo nekatere administrativne posege prek planskih instrumentov itd.

Mi, ki smo delali v gospodarstvu, smo o tem pogosto razpravljali, naši razlogi so bili najrazličnejši in ne moremo reči o nobenem izmed nas, da je birokrat ker je imel vsakdo za svoje stališče dovolj argumentov. Gre samo zato, kako prek razprave pridemo do najpravišnega stališča in do takšne rešitve, ki bo privredila do nadaljnjega razvoja proizvodnih sil itd.

Dokler je tov. Džilas udarjal s svojimi članki po raznih birokratskih pojavih, se mi je zdelo, da je to v redu in nisem imel nobenih pripomb. Ko pa je na predel v članku »Anatomija morale« vso partijo kot demokratsko kasto, sem spoznal, da stoji dejansko na pozicijah frakcijskega boja proti partiji. Našteti so birokratske pojave in zamolčati, da se pravzaprav vsa partija bori proti birokratizmu in birokratskim pojavom v našem družbenem življenju, je dejansko pomenilo pripravljati bolj odkrit nastop proti vsej partiji, kar je

Džilas tudi storil v članku »Anatomija morale«.

Tov. Džilas skuša svoj nastop pojasniti kot boj mnenj. Prav. Boj mnenj mora biti, brez njega ni napredka, da, toda boj mnenj v partiji. Če imamo skupne temelje, če so naša izhodišča ista, tedaj se nam boja v njej ni treba bati. Nasprotno, boj mnenj je zelo dober. Tov. Kardelj se spominja, koliko različnih mnenj smo imeli o teh gospodarskih vprašanjih, koliko je bilo med nami prekanja.

Zdaj nastane vprašanje o Džilasovih člankih. Ko je tov. Džilas objavjal te članke — ker teh nekaj mesecev zaradi boleznij nisem imel stikov z ljudmi — sem živel v prepričanju, da diskutira o teh svojih člankih s tovariši iz sekretariata CK partije. Prvič sem slišal od Peke ob novem letu, da se Stari ne strinja s člankom o »Subjektivnih silah«. Tedaj sem rekel Džildu, da se Stari ne strinja z njegovim člankom o subjektivnih silah in da je ta članek označil kot likvidacijo in razbijanje partije. Džilas se je nekoliko zdržnil — to je res — zdržnil se je in rekel: hm, kaj misliš, ali pojdemo na plenum? Takrat se nisem zanimal za to, kako reagira, da je že vnaprej za to, da bi šli na plenum. Jaz sem reagiral takole: kakšen plenum? Teja nisem vzel resno in rekel sem mu, naj gre k Staremu in z njim to vprašanje prediskutira, pa se bo zadeva odpravila. Prediskutira naj ga, kakor smo tudi doslej delali, kakor je vsak izmed nas delal. Kolikokrat sem se jaz zmotil, pa sem zmoto popravil.

Džilas ni tako storil, marveč je napisal nove članke in končno dopustil, da se članstvo na terenu izraža o najvažnejših organizacijskih vprašanjih, ki jih niti v komiteju niti na plenumu CK nismo prediskutirali, in tako je šla zadeva navzdol, on pa tega potem ni preprečil, čeprav bi bil kot voditelj agitacije in propagande to lahko preprečil, da ni imel zahrbtnih namenov. Če nima zahrbtnih namenov, nimam ničesar proti, in svojo trditve takoj umaknem. Govorim samo o svojih vtisih in verjemite mi, da to zadevo zelo težko preživljam. Zame je to važno vprašanje. Zakaj v zadevi teh vprašanj ni ravnal tako, saj so konkretna politična vprašanja. Vprašanja, kakšne oblike organizacije komunistov je treba uveljaviti. Po tem vprašanju se posamezne organizacije že postavljajo na stališča, a noben tovariš iz sekretariata CK še ni mogel izreči svoje besede za razpust ali protijemu, ker bi to pomenilo razdelitev, cepitev partije. Tovarišem iz sekretariata iz CK so bila usta praktično zamašena. Kar se mene tiče, teoretično nisem mnogo podkovan. Za teoretično izobrazbo nisem imel časa, ker sem se večidel ukvarjal s političnim delom. Ne sodim med tiste svobodne mislece, ki odklanjajo vsako drugo zaupano jim delo in ki lahko iz teh pozicij kritizirajo in govore, da poznamo mi samo gospodarske uredbe. Kar se tega tiče, poznam uredbe, s katerimi je urejen naš novi gospodarski sistem, ukvarjal sem se s tem sistemom in menim, da je to konkretna graditev socializma, če prek njih obravnavamo vprašanje upravljanja presežka dela v našem gospodarstvu. Če hočete, smo se od začetka do konca tega leta noč in dan ukvarjali s tem, kako bi gospodarstvo rešili administriranja in oblasti birokracije, kako bi dosegli takšno stanje, da bi o presežku dela odločili sami proizvajalci. Sicer pa je to tudi brez mnogo filozofiranja osnova socialistične demokracije, da o presežku dela ne odloča nihče drug, kakor neposredno proizvajalci, ki ga tudi ustvarijo. S tem vprašanjem smo se ukvarjali ves čas in to ve tudi tov. Kardelj, ki nam je ves čas izdatno pomagal in prevzel na svoja ramena glavno breme dela.

Toda vrnimo se k člankom. V enem članku je Džilas rekel, da so nove ideje zmeraj ideje manjšine in da se je treba zanje boriti. Mar ni to priprava na množino v partiji, na nove ideje in frakcije v partiji? Mislim, da je. Tov. Džilasa celo spominjam na to, kaj sva govorila v pogovoru od Mostara do njegove hiše. Takrat sem šel peš, on pa se je peljal z avtom. Mimogrede naj omenim, da nisem šel peš zato, da me ne bi imeli za birokrata, marveč samo zato, ker mi je to potrebno za zdravljenje. Takrat mi je rekel: »Čuj, Tempo, v razvoju zaostaja.« »Da,« sem rekel, »stojak uislam na gospodarstvo.« On pa je dejal: »Tudi v partiji nima ne ustreza več leninistični tip partije.« Dejaj sem, da se strinjam. Toda na partijske zadeve se ne razumem, toda kakor vem, ulični

tip celice ne ustreza in ni nikoli naši vsebine dela. Dejaj sem, da leninistični tip zdaj v tem oziru ne ustreza. On pa je rekel: »Naj mi potreben boj mnenj.« Pritrdil sem mu, on pa je dejal: »Če je svoboda boja mnenj, tedaj je tudi svoboda frakcij.« To me je nekoliko presenetilo in dejaj sem: »Hm, frakcije na kontrarevolucionarnih pozicijah partije ne more biti.«

Drugi dan plenuma je tov. Vukmanović nadaljeval in dopolnil svoj govor. Rekel je:

... Včeraj po končanem plenumu sva se srečala z Džilasom na hodniku in rekel mi je, da sem eden tistih ljudi, ki radi podstavljajo nogo padajočemu človeku, kakor se je izrazil. Tovariši, rad bi stvar tu postavil načelno. Nikoli nisem bil takšen in če kdo more, naj mi to kar pove v obraz. Tovariši me res lahko kritizirajo z druge strani. Saj sem že rekel, da sem bil, preden sem prebral članek o morali v »Novi misli«, eden tistih ki so predlagali, naj bi z Džilasom se govorili. Ko pa so mi sporočili, da stoji na stališču da naj nu CK prepove objavljane člankov, se mi je glede nekaterih vprašanj

benem življenju. Kje so torej vzroki? Vzroki so v CK, v vrhu, ki ga je treba strmoljaviti. Pri tem računam na manjši del.

Da ni mislil na frakcije, zakaj ni ukrenil, da se partijske organizacije ne bi izrekale o najvažnejših organizacijskih vprašanjih, dokler se ne izreče CK, dokler ne bi slišali tudi druge strani? To bi bil lahko storil. Zakaj ni nehal objavljati svojih člankov, ko je slišal, kaj meni o njih tov. Tito, zakaj ni tega storil, da bi se prej pogovoril še z dru-

gimi tovariši, marveč jih je še kar naprej objavljati in zahteval, da mu jih nehal objavljati samo, če mu jih prepove CK.

Nekoliko bi se hotel dotakniti tudi pojasa tov. Dedijera. Naj mi pove, na koga je mislil, ko je rekel, da bo zmagala birokratska struja, če bomo ostro nastopili proti Džilasu. Takrat sem mu rekel, da nimamo birokratske struje v partiji in da stoji vsa partija na antibirokratski liniji. Zdi se mi, da je vsaka takšna insinuacija je vprašanje vnašanja frakcijskih elementov v partijo. Opozorjam vas, in to je tisto, kar me najbolj skrbi, da je bilo to storjeno v trenutku, ko partija dosega odločilne uspehe v boju proti birokratizmu, odločilne uspehe tudi v gospodarstvu, na najbolj občutljivem mestu. Letos po mojem mnenju dejansko dosega odločilne uspehe, a v tem trenutku se pojavijo sile, ki partijo cepijo. Kaj to pomeni? To pomeni, da so to sile reakcije in po mojem mnenju ne morejo biti sile napredka.

napisal kritiko, je cel krog pristašev takšne literature zakrčjal: »Ti si ždanovec, ti predpisuješ, kaj je treba pisati!« Vzpodbujeni po teorijah, da pri nas ni razredne borbe, da ni razreda, da je vse to že stvar preteklosti, se pojavlja cehovska zaprtost mnogih umetnikov in nestrpnost do kritike, izenačevanje vsake kritike umetniških del z vmešavanjem v svobodo umetniškega ustvarjanja. Mnogi ljudje so pripravljeno proglasiti za dobro pozitivno kritiko samo tisto kritiko, ki govori za njih, tisto pa, ki govori proti njim, proglašajo za vmešavanje v umetnost. Pri nas v Sloveniji se je zgodil tak primer. Tovariš Vidmar, za katerega bi se težko reklo, da je »ždanovec« ali »režimski kritik«, je napadel v kritiki dramsko delo francoskega pisca Salacrouja, ki so ga dajali v dramskem gledališču. Potem pa je prav ta tovariš Vidmar napisal tudi negativno kritiko o neki razstavi abstraktnih umetnosti. Ta svoja stališča je javno iznesel tudi v Klubu javnih delavcev. Takoj so ga proglasili za kulturnega policaja. V nekem povsem neomejeno izživlja, z drugimi besedami, da v tej rezervaciji preneha delovanje sleherne družbene komponente. Tu ni družbenega vpliva. Umetniki žive kot na luni, oni s svojim razredom niso opredeljeni niti v psihološkem, niti v ideološkem pogledu, le bdiyo neke nad družbeno stvarnostjo in ustvarjajo nekaj, kar se ne podreja nobenim ocenam, nobenim zaključkom.

Značilen je pojav, da se vodi v nekaterih umetniških krogih ostra borba zoper kritiko sploh, da se smatra vsaka kritika za vmešavanje v anatomijo, v svobodo umetnosti. Pri nas obstaja resen napor za resnično umetniška dela. Toda na podlagi vseh teh teorij, ki se pojavljajo v duhu čisto malomeščanske nestrpnosti do kritike, se pri nas pogosto prodaja za umetnost tudi navadna literarna kontrabanda, ki nima z umetnostjo nič skupnega.

Če smatra tovariš Džilas, da je treba njegov pamflet »Anatomija neke morale« meriti z umetniškimi merili, potem mislim, da spada tudi on med te »umetnike«. Takšni pojavi pa niso osamljeni. Prelitavajo naše literarne časopise, često naletimo na novele in pripovedke, o katerih umetniški vrednosti se ne more ravno diskutirati, ker je ni, in ki so napisane samo zato, da se pod krinko prerinejo povsem reakcionarne stvari. Lahko bi navedel primere iz Slovenije, kako se na ta način maže vse, naša borba za Trst, naši napori za izgraditev itd. In ko sem o tem

V jutrišnji številki bomo objavili še ostalo gradivo s III. plenuma CK ZKJ in med drugim izjavo tovarišev Miloša Minića, Krste Crvenkovskega, Rodoljuba Colakovića, Petra Stamboljića, Moše Pišada, Veljka Vlahovića, Mome Markovića in Dušana Brkića.

Tovarišica Mitra Mitrović:
(Nadaljevanje z 2 strani)

tov. Kardelj. Imamo pa različne nazore prav o praktičnih vprašanjih in moramo jih razčistiti. Na primer vprašanje vloge parlamenta je v praktičnih vprašanjih zelo zamotano in nam ni vsem na isti liniji jasno, kajti če pride do praktičnih vprašanj, se v razpravi s tem ali onim tovarišem ne strinjamo.

Sodim med tiste, ki v Džilasovih člankih niso mogli videti in tudi niso videli tistega določenega praktičnega političnega boja vzlic strašnim poslopljenjem, o čemer so že tovariši govorili in kar je povedal tudi tov. Kardelj. To se mi je zdelo, kakor se je zdelo tudi enemu delu — da ne rečem kolikšnemu — intelektualcev vzlic vsem pretriranostim, h katerim je bil Džilas v praktičnem in teoretičnem življenju nagnjen, da gre za močnejšo smer, za močnejši boj proti birokraciji, katere presoja je, ko pride Džilas do konkretne stvari, v nekem smislu dvomljiva in pretirana, da gre za posamezni boj za demokracizem, za demokracijo, za pobijanje nekaterih konservativnih nazorov in gledišč v naših vrstah.

Toliko sem hotela reči in mislim, da je to vendarle nekakšen prispevek.

Članj Centralnega komiteja v razgovoru pred poslopljem CK ZKJ

posvetilo v glavi. Mislil sem, no, je prav, kaj to pomeni? V svojih člankih načena vprašanje boja proti birokraciji, vsa partija pa stoji na protibirokratski liniji in ta naš boj se razvija vaker veste, v tej smeri. Kaj pomeni pometakem njegova želja naj mu CK prepove nadaljnje objavljane člankov? Za površnega opazovalca to pomeni, da je CK na birokratski liniji. To je za površnega opazovalca, za to malomeščansko stihijo pa tudi piše članke, zanjo je tudi pisal, drugače si tega ne morem pojasniti.

Vprašal me je tudi, ali me je snubil za to frakcijo. Ne, tovariši, to že vnaprej povem vsem, snubil me ni. Po mojem mnenju ni bilo potrebno, da bi snubil. Vsa njegova pozicija je dejansko na frakcijski liniji. Naj takoj povem zakaj. Vzemite samo »Novo misao«. Ne bom citiral, čeprav sem članek že večkrat prebral in mnoga dejstva podčrtal. Zelel pa bi citirati samo tole: »Kadar je ta idealizirana sredina njen večji in pretežni del.«

Katera je ta idealizirana sredina? To je tista sredina v klubu A katera je ta sredina? To so člani CK. Nikogar drugega ni, razen tovarišev generalov. To je torej najnaprednejši, najzavestnejši del, ki je ponel revolucije na svojih ramenih. Po Džilasovem mnenju je to birokratska kasta. Če se ta strnjeni krog odmakne od ljudstva, če se je odmaknil od množic in zaprl vase, čuvajot svoje funkcije, to pomeni, da je pravzaprav privilegirana kasta, ki je zajahala ves državni organizem in ki ne dopušta, da bi se uveljavili demokratični socialistični družbeni odnosi. To je bistvo Džilasovih člankov.

Tega ni rekel odkrito, ker ni mogel. Jasno je, da ko bi bil nastopil z odkritim člankom preden bi mogel prodrati v javnost. Našli bi se ljudje, ki bi takoj spoznali praznost tega. Zato je zadevo postavil v obliki pamfleta. In zdaj se sklicuje na to, da izvirna zadeva že iz l. 1949. Ne, tovariši, ta članek se nanaša na sedanje stanje. Čemu pa ne je bilo potrebno nastopiti z njim? Kakšen cilj je hotel doseči s tem pamfletom? V prejšnjih teoretičnih člankih je našel vrsto pojavov birokratizma v našem druž-

benem življenju. Kje so torej vzroki? Vzroki so v CK, v vrhu, ki ga je treba strmoljaviti. Pri tem računam na manjši del.

Da ni mislil na frakcije, zakaj ni ukrenil, da se partijske organizacije ne bi izrekale o najvažnejših organizacijskih vprašanjih, dokler se ne izreče CK, dokler ne bi slišali tudi druge strani? To bi bil lahko storil. Zakaj ni nehal objavljati svojih člankov, ko je slišal, kaj meni o njih tov. Tito, zakaj ni tega storil, da bi se prej pogovoril še z dru-

gimi tovariši, marveč jih je še kar naprej objavljati in zahteval, da mu jih nehal objavljati samo, če mu jih prepove CK.

Nekoliko bi se hotel dotakniti tudi pojasa tov. Dedijera. Naj mi pove, na koga je mislil, ko je rekel, da bo zmagala birokratska struja, če bomo ostro nastopili proti Džilasu. Takrat sem mu rekel, da nimamo birokratske struje v partiji in da stoji vsa partija na antibirokratski liniji. Zdi se mi, da je vsaka takšna insinuacija je vprašanje vnašanja frakcijskih elementov v partijo. Opozorjam vas, in to je tisto, kar me najbolj skrbi, da je bilo to storjeno v trenutku, ko partija dosega odločilne uspehe v boju proti birokratizmu, odločilne uspehe tudi v gospodarstvu, na najbolj občutljivem mestu. Letos po mojem mnenju dejansko dosega odločilne uspehe, a v tem trenutku se pojavijo sile, ki partijo cepijo. Kaj to pomeni? To pomeni, da so to sile reakcije in po mojem mnenju ne morejo biti sile napredka.

napisal kritiko, je cel krog pristašev takšne literature zakrčjal: »Ti si ždanovec, ti predpisuješ, kaj je treba pisati!« Vzpodbujeni po teorijah, da pri nas ni razredne borbe, da ni razreda, da je vse to že stvar preteklosti, se pojavlja cehovska zaprtost mnogih umetnikov in nestrpnost do kritike, izenačevanje vsake kritike umetniških del z vmešavanjem v svobodo umetniškega ustvarjanja. Mnogi ljudje so pripravljeno proglasiti za dobro pozitivno kritiko samo tisto kritiko, ki govori za njih, tisto pa, ki govori proti njim, proglašajo za vmešavanje v umetnost. Pri nas v Sloveniji se je zgodil tak primer. Tovariš Vidmar, za katerega bi se težko reklo, da je »ždanovec« ali »režimski kritik«, je napadel v kritiki dramsko delo francoskega pisca Salacrouja, ki so ga dajali v dramskem gledališču. Potem pa je prav ta tovariš Vidmar napisal tudi negativno kritiko o neki razstavi abstraktnih umetnosti. Ta svoja stališča je javno iznesel tudi v Klubu javnih delavcev. Takoj so ga proglasili za kulturnega policaja. V nekem povsem neomejeno izživlja, z drugimi besedami, da v tej rezervaciji preneha delovanje sleherne družbene komponente. Tu ni družbenega vpliva. Umetniki žive kot na luni, oni s svojim razredom niso opredeljeni niti v psihološkem, niti v ideološkem pogledu, le bdiyo neke nad družbeno stvarnostjo in ustvarjajo nekaj, kar se ne podreja nobenim ocenam, nobenim zaključkom.

Značilen je pojav, da se vodi v nekaterih umetniških krogih ostra borba zoper kritiko sploh, da se smatra vsaka kritika za vmešavanje v anatomijo, v svobodo umetnosti. Pri nas obstaja resen napor za resnično umetniška dela. Toda na podlagi vseh teh teorij, ki se pojavljajo v duhu čisto malomeščanske nestrpnosti do kritike, se pri nas pogosto prodaja za umetnost tudi navadna literarna kontrabanda, ki nima z umetnostjo nič skupnega.

Če smatra tovariš Džilas, da je treba njegov pamflet »Anatomija neke morale« meriti z umetniškimi merili, potem mislim, da spada tudi on med te »umetnike«. Takšni pojavi pa niso osamljeni. Prelitavajo naše literarne časopise, često naletimo na novele in pripovedke, o katerih umetniški vrednosti se ne more ravno diskutirati, ker je ni, in ki so napisane samo zato, da se pod krinko prerinejo povsem reakcionarne stvari. Lahko bi navedel primere iz Slovenije, kako se na ta način maže vse, naša borba za Trst, naši napori za izgraditev itd. In ko sem o tem

V jutrišnji številki bomo objavili še ostalo gradivo s III. plenuma CK ZKJ in med drugim izjavo tovarišev Miloša Minića, Krste Crvenkovskega, Rodoljuba Colakovića, Petra Stamboljića, Moše Pišada, Veljka Vlahovića, Mome Markovića in Dušana Brkića.

Tovarišica Mitra Mitrović:
(Nadaljevanje z 2 strani)

tov. Kardelj. Imamo pa različne nazore prav o praktičnih vprašanjih in moramo jih razčistiti. Na primer vprašanje vloge parlamenta je v praktičnih vprašanjih zelo zamotano in nam ni vsem na isti liniji jasno, kajti če pride do praktičnih vprašanj, se v razpravi s tem ali onim tovarišem ne strinjamo.

Sodim med tiste, ki v Džilasovih člankih niso mogli videti in tudi niso videli tistega določenega praktičnega političnega boja vzlic strašnim poslopljenjem, o čemer so že tovariši govorili in kar je povedal tudi tov. Kardelj. To se mi je zdelo, kakor se je zdelo tudi enemu delu — da ne rečem kolikšnemu — intelektualcev vzlic vsem pretriranostim, h katerim je bil Džilas v praktičnem in teoretičnem življenju nagnjen, da gre za močnejšo smer, za močnejši boj proti birokraciji, katere presoja je, ko pride Džilas do konkretne stvari, v nekem smislu dvomljiva in pretirana, da gre za posamezni boj za demokracizem, za demokracijo, za pobijanje nekaterih konservativnih nazorov in gledišč v naših vrstah.

Toliko sem hotela reči in mislim, da je to vendarle nekakšen prispevek.

Članj Centralnega komiteja v razgovoru pred poslopljem CK ZKJ

posvetilo v glavi. Mislil sem, no, je prav, kaj to pomeni? V svojih člankih načena vprašanje boja proti birokraciji, vsa partija pa stoji na protibirokratski liniji in ta naš boj se razvija vaker veste, v tej smeri. Kaj pomeni pometakem njegova želja naj mu CK prepove nadaljnje objavljane člankov? Za površnega opazovalca to pomeni, da je CK na birokratski liniji. To je za površnega opazovalca, za to malomeščansko stihijo pa tudi piše članke, zanjo je tudi pisal, drugače si tega ne morem pojasniti.

Vprašal me je tudi, ali me je snubil za to frakcijo. Ne, tovariši, to že vnaprej povem vsem, snubil me ni. Po mojem mnenju ni bilo potrebno, da bi snubil. Vsa njegova pozicija je dejansko na frakcijski liniji. Naj takoj povem zakaj. Vzemite samo »Novo misao«. Ne bom citiral, čeprav sem članek že večkrat prebral in mnoga dejstva podčrtal. Zelel pa bi citirati samo tole: »Kadar je ta idealizirana sredina njen večji in pretežni del.«

Katera je ta idealizirana sredina? To je tista sredina v klubu A katera je ta sredina? To so člani CK. Nikogar drugega ni, razen tovarišev generalov. To je torej najnaprednejši, najzavestnejši del, ki je ponel revolucije na svojih ramenih. Po Džilasovem mnenju je to birokratska kasta. Če se ta strnjeni krog odmakne od ljudstva, če se je odmaknil od množic in zaprl vase, čuvajot svoje funkcije, to pomeni, da je pravzaprav privilegirana kasta, ki je zajahala ves državni organizem in ki ne dopušta, da bi se uveljavili demokratični socialistični družbeni odnosi. To je bistvo Džilasovih člankov.

Tega ni rekel odkrito, ker ni mogel. Jasno je, da ko bi bil nastopil z odkritim člankom preden bi mogel prodrati v javnost. Našli bi se ljudje, ki bi takoj spoznali praznost tega. Zato je zadevo postavil v obliki pamfleta. In zdaj se sklicuje na to, da izvirna zadeva že iz l. 1949. Ne, tovariši, ta članek se nanaša na sedanje stanje. Čemu pa ne je bilo potrebno nastopiti z njim? Kakšen cilj je hotel doseči s tem pamfletom? V prejšnjih teoretičnih člankih je našel vrsto pojavov birokratizma v našem druž-

benem življenju. Kje so torej vzroki? Vzroki so v CK, v vrhu, ki ga je treba strmoljaviti. Pri tem računam na manjši del.

Da ni mislil na frakcije, zakaj ni ukrenil, da se partijske organizacije ne bi izrekale o najvažnejših organizacijskih vprašanjih, dokler se ne izreče CK, dokler ne bi slišali tudi druge strani? To bi bil lahko storil. Zakaj ni nehal objavljati svojih člankov, ko je slišal, kaj meni o njih tov. Tito, zakaj ni tega storil, da bi se prej pogovoril še z dru-

gimi tovariši, marveč jih je še kar naprej objavljati in zahteval, da mu jih nehal objavljati samo, če mu jih prepove CK.

Nekoliko bi se hotel dotakniti tudi pojasa tov. Dedijera. Naj mi pove, na koga je mislil, ko je rekel, da bo zmagala birokratska struja, če bomo ostro nastopili proti Džilasu. Takrat sem mu rekel, da nimamo birokratske struje v partiji in da stoji vsa partija na antibirokratski liniji. Zdi se mi, da je vsaka takšna insinuacija je vprašanje vnašanja frakcijskih elementov v partijo. Opozorjam vas, in to je tisto, kar me najbolj skrbi, da je bilo to storjeno v trenutku, ko partija dosega odločilne uspehe v boju proti birokratizmu, odločilne uspehe tudi v gospodarstvu, na najbolj občutljivem mestu. Letos po mojem mnenju dejansko dosega odločilne uspehe, a v tem trenutku se pojavijo sile, ki partijo cepijo. Kaj to pomeni? To pomeni, da so to sile reakcije in po mojem mnenju ne morejo biti sile napredka.

napisal kritiko, je cel krog pristašev takšne literature zakrčjal: »Ti si ždanovec, ti predpisuješ, kaj je treba pisati!« Vzpodbujeni po teorijah, da pri nas ni razredne borbe, da ni razreda, da je vse to že stvar preteklosti, se pojavlja cehovska zaprtost mnogih umetnikov in nestrpnost do kritike, izenačevanje vsake kritike umetniških del z vmešavanjem v svobodo umetniškega ustvarjanja. Mnogi ljudje so pripravljeno proglasiti za dobro pozitivno kritiko samo tisto kritiko, ki govori za njih, tisto pa, ki govori proti njim, proglašajo za vmešavanje v umetnost. Pri nas v Sloveniji se je zgodil tak primer. Tovariš Vidmar, za katerega bi se težko reklo, da je »ždanovec« ali »režimski kritik«, je napadel v kritiki dramsko delo francoskega pisca Salacrouja, ki so ga dajali v dramskem gledališču. Potem pa je prav ta tovariš Vidmar napisal tudi negativno kritiko o neki razstavi abstraktnih umetnosti. Ta svoja stališča je javno iznesel tudi v Klubu javnih delavcev. Takoj so ga proglasili za kulturnega policaja. V nekem povsem neomejeno izživlja, z drugimi besedami, da v tej rezervaciji preneha delovanje sleherne družbene komponente. Tu ni družbenega vpliva. Umetniki žive kot na luni, oni s svojim razredom niso opredeljeni niti v psihološkem, niti v ideološkem pogledu, le bdiyo neke nad družbeno stvarnostjo in ustvarjajo nekaj, kar se ne podreja nobenim ocenam, nobenim zaključkom.

Značilen je pojav, da se vodi v nekaterih umetniških krogih ostra borba zoper kritiko sploh, da se smatra vsaka kritika za vmešavanje v anatomijo, v svobodo umetnosti. Pri nas obstaja resen napor za resnično umetniška dela. Toda na podlagi vseh teh teorij, ki se pojavljajo v duhu čisto malomeščanske nestrpnosti do kritike, se pri nas pogosto prodaja za umetnost tudi navadna literarna kontrabanda, ki nima z umetnostjo nič skupnega.

Če smatra tovariš Džilas, da je treba njegov pamflet »Anatomija neke morale« meriti z umetniškimi merili, potem mislim, da spada tudi on med te »umetnike«. Takšni pojavi pa niso osamljeni. Prelitavajo naše literarne časopise, često naletimo na novele in pripovedke, o katerih umetniški vrednosti se ne more ravno diskutirati, ker je ni, in ki so napisane samo zato, da se pod krinko prerinejo povsem reakcionarne stvari. Lahko bi navedel primere iz Slovenije, kako se na ta način maže vse, naša borba za Trst, naši napori za izgraditev itd. In ko sem o tem

V jutrišnji številki bomo objavili še ostalo gradivo s III. plenuma CK ZKJ in med drugim izjavo tovarišev Miloša Minića, Krste Crvenkovskega, Rodoljuba Colakovića, Petra Stamboljića, Moše Pišada, Veljka Vlahovića, Mome Markovića in Dušana Brkića.

Tovarišica Mitra Mitrović:
(Nadaljevanje z 2 strani)

tov. Kardelj. Imamo pa različne nazore prav o praktičnih vprašanjih in moramo jih razčistiti. Na primer vprašanje vloge parlamenta je v praktičnih vprašanjih zelo zamotano in nam ni vsem na isti liniji jasno, kajti če pride do praktičnih vprašanj, se v razpravi s tem ali onim tovarišem ne strinjamo.

Sodim med tiste, ki v Džilasovih člankih niso mogli videti in tudi niso videli tistega določenega praktičnega političnega boja vzlic strašnim poslopljenjem, o čemer so že tovariši govorili in kar je povedal tudi tov. Kardelj. To se mi je zdelo, kakor se je zdelo tudi enemu delu — da ne rečem kolikšnemu — intelektualcev vzlic vsem pretriranostim, h katerim je bil Džilas v praktičnem in teoretičnem življenju nagnjen, da gre za močnejšo smer, za močnejši boj proti birokraciji, katere presoja je, ko pride Džilas do konkretne stvari, v nekem smislu dvomljiva in pretirana, da gre za posamezni boj za demokracizem, za demokracijo, za pobijanje nekaterih konservativnih nazorov in gledišč v naših vrstah.

Toliko sem hotela reči in mislim, da je to vendarle nekakšen prispevek.

Članj Centralnega komiteja v razgovoru pred poslopljem CK ZKJ

posvetilo v glavi. Mislil sem, no, je prav, kaj to pomeni? V svojih člankih načena vprašanje boja proti birokraciji, vsa partija pa stoji na protibirokratski liniji in ta naš boj se razvija vaker veste, v tej smeri. Kaj pomeni pometakem njegova želja naj mu CK prepove nadaljnje objavljane člankov? Za površnega opazovalca to pomeni, da je CK na birokratski liniji. To je za površnega opazovalca, za to malomeščansko stihijo pa tudi piše članke, zanjo je tudi pisal, drugače si tega ne morem pojasniti.

Vprašal me je tudi, ali me je snubil za to frakcijo. Ne, tovariši, to že vnaprej povem vsem, snubil me ni. Po mojem mnenju ni bilo potrebno, da bi snubil. Vsa njegova pozicija je dejansko na frakcijski liniji. Naj takoj povem zakaj. Vzemite samo »Novo misao«. Ne bom citiral, čeprav sem članek že večkrat prebral in mnoga dejstva podčrtal. Zelel pa bi citirati samo tole: »Kadar je ta idealizirana sredina njen večji in pretežni del.«

Katera je ta idealizirana sredina? To je tista sredina v klubu A katera je ta sredina? To so člani CK. Nikogar drugega ni, razen tovarišev generalov. To je torej najnaprednejši, najzavestnejši del, ki je ponel revolucije na svojih ramenih. Po Džilasovem mnenju je to birokratska kasta. Če se ta strnjeni krog odmakne od ljudstva, če se je odmaknil od množic in zaprl vase, č

TRZASKA KRONIKA

AFERA MED IREIDENTISTI

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Trst, januarja. Nedavno je med trzaskimi ireidentisti izbruhnila afera, ki je zbudila pozornost javnosti in ponovno opozorila na notranje težave in trenja med ireidentističnimi strankami.

Trzaski liberalci pišejo Pelli

V okviru obiskov in spomenic bivšemu predsedniku italijanske vlade Pelli, ki so jih organizirali trzaski ireidentisti, so mu izročili tudi trzaski liberalci svojo posebno resolucijo. Sami pravijo, da se je to zgodilo že 4. oktobra, torej še pred anglo-ameriškim sklepom o izročitvi Trsta Italiji.

V resoluciji liberalcev je bilo govora o značaju in pomenu Trsta, o dobrih kakovostih in vrednosti trzaskih gospodarskih sil, o sposobnosti trzaskega gospodarstva ter o potrebi po večjih naložbah in gospodarskih svobodah za Trst. V prvem delu te resolucije, ki jo je podprl tudi trzaski liberalci, so izpostavili, da se je to zgodilo že 4. oktobra, torej še pred anglo-ameriškim sklepom o izročitvi Trsta Italiji.

Videti je, da bi se vse to zaključilo brez škandala, če se nekega dne v italijanskem fašističnem časniku »Il secolo d'Italia« ne bi pojavilo besedilo te resolucije. Trzaski ireidentisti so bili precej presenečeni. V fašističnem časniku so objavili tudi četrti del te resolucije. Le-ta je povzročil afero. V tem odstavku so liberalci govorili o tem, da del ireidentistov nerealno gleda na položaj v Trstu in da bi ob prihodu Italije utegnili seči po nasilnih sredstvih itd.

Ireidentistični tisk je zlasti prizadela in vznemirila trditve liberalcev o »dvoličnem stališču monopolističnega tiska v Trstu, ki jasno napoveduje agresivne in nekulturne akcije nacifašističnih skupin v Trstu.

Preplah v ireidentističnem tisku

Kaj sodi med trzaski ireidentistični tisk? Odgovor je jasn: ireidentistični »Giornale di Trieste«, »Ultime notizie«, »Messaggero veneto« in drugi sorodni časniki.

Seveda so ta tisk in kroge, ki stoje za njim in katerih koristi zastopa, zagnali hrup zoper presenečene liberalce, ki se niso nadejali takšne indiskretnosti predsedstva italijanske vlade, kateri so izvirnik resolucije izročili kot »zapravo gradivo. Fašistični »Il secolo d'Italia« je obtožil liberalce, da zaradi svojih ozkih koristi razbijajo »enotnost italijanskih sil« v Trstu. Tudi »Giornale di Trieste« jih je napadel.

Liberalci, ogorčeni spricho indiskretnosti Rima, ki je dovolil objavo teh dokumentov v tisku (fašističnem, op. dop.), so odgovorili, da gre pravzaprav za dve ločeni resoluciji in da tisti del, ki ga je napadel ireidentistični tisk, pomeni dejansko drugo resolucijo, ki so jo izročili bivšemu predsedniku italijanske vlade Pelli v Milanu šele 2. novembra. »Giornale di Trieste« pa je ugotovil, da gre za eno samo re-

solucijo, ki ima dva dela in da je bil prvi del (prve tri točke) namenjen norcem, drugi pa kabinetu predsedstva italijanske vlade.

Afera se nadaljuje. Liberalci sumijo, da je Rim dal te dokumente ireidentističnemu tisku, le-ta pa brani Rim in trdi, da jih je dobil v samem Trstu.

Zaskrbljenost trzaskih industrijcev

Izbruh te afere je še enkrat osvetlil nesoglasja in nezaupanje med trzaskimi ireidentisti, ki se ne ozirajo na resnični gospodarski položaj v mestu. Do izraza je prišla zaskrbljenost trzaskih industrijcev — ne glede na njihovo ireidentistično usmerjenost

Indija odklanja odgovornost za usodo ujetnikov v Pan Mun Jomu in korejske politične konference

New Delhi, 18. jan. (Tanjug). Vladni informacijski urad v New Delhiju je objavil besedilo pisma predsednika indijske vlade Nehruja predsednici generalne skupščine OZN Panditovi, ki jo je pozval, naj skliče generalno skupščino k izrednemu zasedanju, da bi razpravljala o korejskem vprašanju. V pismu, katerega posamezni deli so bili že prej objavljeni, je poudarjeno, da je nevtralna komisija že večkrat zahtevala od obeh poveljstev sporazumno rešitev vprašanja o korejskih ujetnikih in da je 2. januarja poslala v tem smislu tudi pismeni zahtevi obema poveljstvom. Odgovori na to pismo pa, kakor pravi Nehru, niso bili taki, da bi bilo mogoče polniti sporazum o repatriaciji. To je ustvarilo položaj, katerega je nujno potrebno čete, ki varujejo ujetnike, ostajajo nadzorstvo nad njimi 22. januarja, in da se komisija do 22. februarja razpusti. Nehru je poudaril, da je sklicanje generalne skupščine nujno tudi zaradi dejstva, ker so pripravljali razgovori o politični konferenci prišli v zagato in za sedaj ni upanja v novo pobudo za ureditev celotnega korejskega vprašanja.

Spricho dejstva, da je indijska vlada vztrajala na tem, naj bi objavili celotno besedilo tega pisma, sodijo politični opazovalci v Delhiju, da se hoče na vsak način odkrižati odgovornost za ujetnike.

Zakaj ZDA oklevajo

New Delhi, 18. jan. (Tanjug). Eden izmed vodilnih indijskih časopisov »Times of India« piše davi, da odpora proti pogajanjem v Pan Mun Jomu ni moč upravičiti z občutljivostjo ZDA spricho kitajskih obtožb o ameriškem sodelovanju pri osvoboditvi korejskih ujetnikov neposredno pred sklenitvijo premirja. »Ameriška zahteva, naj bi to obdolžitev preklicali, še preden bi se nadaljevali pripravljani razgovori o politični konferenci, ni prepričljiva, občutljivost ameriških voditeljev pa je politično neupravičena,« poudarja ta časnik. V času, ko nesporazum o ujetnikih čedalje bolj otežuje ureditev korejskega vprašanja, bi utegnil edinole sporazum o politični konferenci olajšati položaj. Časnik domneva, da so osnovni vzroki ameriškega sta-

— za prihodnost Trsta pod Italijo in bojazen, da bo Italija v Trstu še bolj ohromila gospodarsko življenje.

To lahko sklepamo tudi iz prepričevanja, češ da mora Italija, »ko bo prišla v Trst«, omogočiti mestu, da bi se razvijalo, in mu zagotoviti naročila in delo ter pomagati, da bodo v mestu ljudje, ki znajo voditi trzasko gospodarstvo (to se pravi, da Italija sedanjih ne bi smela zametati z novimi).

Trzaski industrijci so torej ne glede na svojo ireidentistično usmerjenost v skrbih za svoje interese, ki bi bili lahko nekega dne ogroženi, da o ogroženosti vseh ostalih ljudi v Trstu niti ne govorimo. Kdaj? To jasno kaže ta afera... M. Petrinč

lišča v splošni smeri ameriške politike, ki, sodeč po Eisenhowerjevih izjavah, izključuje možnost sporazumevanja in ki se v obrambi miru naslanja na oborožene sile. »Vrhu tega,« pravi na koncu »Times of India« — »Amerika ni pripravljena na konferenco, na kateri bi utegnili proučevati priznanje Kitajske in združitve Koreje. Ta vprašanja bi omajala odnose ZDA s Cankajskom in Sing Man Rijem.«

Berlinska konferenca bo izmenoma v zahodnem in vzhodnem Berlinu

Berlin, 18. jan. (AFP) Službeno poročilo, ki je bilo objavljeno po sestanku predstavnikov visokih komisarjev štirih velesil — šestanek je trajal 12 ur — pravi, da je bil dosežen sporazum, po katerem bo konferenca štirih zunanjih ministrov zasedala v dveh poslopih: v prostorih bivšega medzavezn. kontrolnega sveta v zahodnem Berlinu ter v prostorih sovjetske visoke komisije v vzh. sektorju mesta. Sklenili so tudi, da bodo prvi teden seje konference v zahodnem Berlinu, drugi teden pa v vzhodnem in tako izmenoma do konca konference.

Predstavniki visokih komisarjev so določili tudi strokovnjake, ki naj proučijo vrsto tehničnih vprašanj v zvezi z organizacijo berlinske konference. Ti so se danes sestali in začeli razgovore o organizaciji tajništva konference, o prevajalski in novinarski službi v zvezi z njo itd.

Berlin, 18. jan. (AFP) Predstavniki ameriških oblasti v Berlinu je izjavil, da sporazum o tem, kje bo zasedala berlinska konferenca, ni »popolnoma zadovoljiva. Pripomnil je, da so sovjetski predlog, naj bi konferenca zasedala prvi teden v zahodnem, drugi pa v vzhodnem delu mesta, in tako izmenoma do konca konference, sprejeli zato, ker zahodna velesila žele, da bi se konferenca začela na vsak način 25. januarja.

Sovjetski odgovor Avstriji

Moskva, 18. jan. Tass poroča, da je sovjetska vlada odgovorila na noto avstrijske vlade z dne 5. jan. t. l., v kateri je ta zahtevala čimprejšnjo rešitev avstrijskega vprašanja. Sovjetska vlada je poudarila v svoji noti, da je bila vedno za hitro rešitev avstrijskega vprašanja v skladu s sklepi, ki so jih sprejele štiri velesile, sodeč, da je nemudna upo-

Koordinacija boja za osvoboditev kolonij

Rangun, 18. jan. (AFP). Predsednik burmanske vlade U Ba Sve je novinarjem izjavil, da je bil ustanovljen koordinacijski odbor socialističnega protikolonialnega urada. Protikolonialni odbor ima nalogo podpirati dežele, ki so še

U Ba Sve, predsednik burmanske vlade

vedno pod tujim gospodstvom, v njih borbi za osvoboditev.

V odboru so U Čo Nien (Burma), Ramanohar Lohia (Indija), Kamal Džambal (Libanon), Mane (Indonezija), Barkat (Izrael), Aziki (Ligerija) in Džezef Burambi (Kenija).

Pozneje bosta v odbor kooprirana še dva člana. Prvega bo imenovala malajska laburistična stranka, drugega pa severnoafriške dežele.

DANES PO SVETU Avstrija in Berlin

Na avstrijsko noto z dne 5. januarja je prišel še četrti — sovjetski odgovor. Tri zahodne vlade so odgovorile že 12. januarja. Izrazile so popolno pripravljenost, da bi avstrijsko vprašanje v Berlinu obravnavali ločeno, in strinjale se s tem, da mora Avstrija pristopiti konferenci, da pa morajo o načinu udeležbe odločiti vse štiri vlade. Sovjetska vlada izjavlja, da je pripravljena storiti vse, da bi avstrijsko vprašanje končno rešili, da pa morebitna udeležba Avstrije v Berlinu zavezuje volje vseh udeležencev konference štirih velesil.

Na prvi pogled je perspektiva videti dokaj pomirljiva. Toda dosedanje izkušnje zbujajo vendarle nekaj pesimizma, zlasti ker niti sovjetska nota ne vsebuje jasne izjave, da se je sovjetska vlada odločila, da avstrijskega vprašanja ne bo pogojno vezala na rešitev drugih vprašanj.

Spricho tega ni jasno, ali je odstranena nevarnost, da bodo na berlinski konferenci usodo avstrijskega vprašanja še nadalje vezali z drugimi neresenimi vprašanji, ki so velike

Britanski parlament

London, 18. jan. (Tanjug). Obe zbornici britanskega parlamenta se bosta jutri sešli, da bi po enomesečnem predsedku nadaljevali svoje zasedanje. Britanski parlament naj bi v prihodnjih šestih mesecih sprejel vrsto pomembnih zakonov, in sicer v obnovi hiš in najemninah, o rudnikih, o kmetijstvu, o sodnikih, o novi korporaciji za atomsko energijo in o ustanovi, ki bo nadzirala televizijo. Čez nekaj mesecev bo na vrsti tudi razprava o prostrčunu.

Že prve dni zasedanja bo na dnevnem redu spodnjega doma tudi več interpelacij. Minister za delo bo odgovarjal na vprašanja o stvarkih in o čedalje večjih zahtevah delavcev, naj jim povišajo mezde.

Francija na berlinskem razpolju

Bonn, 18. jan. (Tanjug) Današnji »Die Welt« piše, da mora zdaj zahteva po združitvi Nemčije postati tako na Vzhodu kot na Zahodu tako glasna, da jo bodo morali na berlinsko konferenco vključiti v svoja svetovno-politična pogojanja.

Adenauerjeva »Kölnische Rundschau« sodi, da bo imela na berlinski konferenci glavno vlogo Francija spricho svojega stališča do Nemčije. Berlinska konferenca mora pokazati ne toliko, kaj hočejo Sovjeti, ker je to znano, marveč mora predvsem jasno odgovoriti na vprašanje, kaj hoče Francija. Časnik poudarja, da bo uspeh konference odvisen od tega, ali bo Francija spricho sovjetskih obljub pripravljena Američanom in Angležem pomagati, da bi napravili konec moskovskemu zavlačevanju, ali pa bo podprla moskovsko taktiko. Drugače re-

bolj delikatna in zamotana kot avstrijsko. Ni še preključeno znano moskovsko uradno stališče, da bo rešitev nemškega vprašanja olajšana podpis državne pogodbe z Avstrijo. Neki ljudje podirali velike sume zato, da bi »laže« premaknili kamere ob njenem vznjoju.

Po drugi strani pa je gotovo, da bi rešitev avstrijskega vprašanja olajšala in je tako globoko zakoreninjena, da ga zlepa ni moč odstraniti. Vendar lahko s precejšnjo gotovostjo sklepamo, da obstoji trdna odločenost, da je treba takrat končati okupacijo Avstrije.

Položaj je malo nenavaden. V odločilni činičeli so za sklenitev avstrijske državne pogodbe. Vsi pravijo, da so »zmeraj« bili za kar najhitrejši rešitev avstrijskega vprašanja. Avstrija pa je še nadalje ostala brez rešitve. In sicer v zvezi s tem, da je avstrijska vlada pripravljena tudi na razne omejitve, samo da bi dosegla svoj cilj. Kaj to pomeni? Naj moči, da ni državnik, ki ne bi imel moči, da bi rešil še tako preprosto vprašanje, katerega usrežni zaključek bi nevarno pozitivno vplival na mednarodno vzdušje.

Prijetno bi bilo, če bi se izkazalo, da sedanj pesimizem ni upravičen in da bodo v Berlinu sprejeli dolgo pričakovani sklep. Radostni bomo, če se bo to zgodilo, ker želimo imeti na naši severozahodni meji svobodnega in neodvisnega soseda. O. M.

Zadovoljstvo na Dunaju

Dunaj, 18. januarja (Tanjug). V dunajskih političnih krogih so z veliko pozornostjo sprejeli vest, da je predsednik vzhodnonemške vlade Grotewohl izjavil, da bo tudi avstrijsko vprašanje na dnevnem redu berlinske konference. V zvezi s tem poudarjajo, da Moskva doslej še nikoli ni tudi tako indirektno pakazala pripravljenosti, privoliti v razgovore o avstrijski državni pogodbi na berlinski konferenci, in celo za to ne, da bi v razgovore vključili tudi vprašanje zaključka devetletne okupacije Avstrije. Zato so Grotewohlovo izjavo sprejeli kot prvi znak, da bo SZ pozitivno odgovorila na nedavno pobudo Dunaja v teh vprašanjih.

Vlade treh zahodnih velesil so že pred nekaj dnevi pozitivno odgovorile na znano avstrijsko zahtevo, pri čemer je britanska vlada izrecno podprla željo, naj bi nemško in avstrijsko vprašanje ločeno obravnavali.

Timaja vztraja pri svoji nameri

Pan Mun Jom, 18. jan. (AFP). General Timaja je poslal generalu Hullu še drugo pismo, ki v njem pravi, da nevtralna komisija za repatriacijo ujetnikov sodi, da bi morali obe poveljstvi sprejeti ujetnike in jih pridržati, dokler se ne bo sestala korejska politična konferenca in se ne bodo vsi ujetniki pogovorili s kitajskimi in severnokorejskimi zastopniki.

V pismu je poudaril, da nevtralna komisija po 22. januarju ne more imeti več ujetnikov pod svojim nadzorstvom, niti jih ne more izpustiti.

Z VSEH STRANI SVETA

ZDA pripravljajo revizijo Ustanovne listine OZN

Zunanji minister Dulles o skrčenju pravice veta

Washington, 18. jan. (AFP). Ameriški zunanji minister Dulles je danes izjavil, da mora biti članstvo v OZN univerzalno, razen za države, katerih voditelji —

kakor je to primer s Kitajsko — ne spoštujejo osnovnih norm odnosov v mednarodnih stikih.

Dulles je govoril v senatnem pododboru za zunanje zadeve, ki pripravlja revizijo Ustanovne listine Združenih narodov. Izjavil je, da bodo ZDA pristale najbrž samo na delno skrčenje pravice veta. Po njegovih izjavah se ZDA strinjajo s spremembo pravice veta glede na sprejem novih članov v OZN in v vprašanih mirnega urejevanja sporov. Dulles je navedel, da je SZ izkoristila prav-

ilico veta v Varnostnem svetu in tako preprečila sprejem 14 držav v članstvo OZN. Zato je predlagal, da bi morala biti za sprejem nekaterih sklepov potrebna večina glasov, ki bi jo dosegli s kombinacijo večine na osnovi suverene enakopravnosti članic OZN in večine na osnovi kvalifikacije, pri kateri bi upoštevali število prebivalcev, sredstva in ostale posebnosti vsake posamezne države članice. Dulles sodi, da bi se mogla leta 1955 sestati konferenca, ki bi proučila in tudi spremenila Ustanovno listino Združenih narodov.

Sovjetska vlada zatem izraža pripravljenost, da ukrene vse, kar je v njeni moči, da bi dosegli končno rešitev avstrijskega vprašanja in da bi sprožili potrebna pogojanja. »Očitno je,« se nota zaključuje, »da bodo srečna rešitev tega vprašanja in pogajanja za državno pogodbo — pri katerih bi sodelovala tudi avstrijska vlada — odvisna od resnične težnje, ki jo bodo pokazali udeleženci pogajanj, da bi rešili to vprašanje v skladu s ponovno upostavitvijo svobodne in neodvisne Avstrije in z interesi krepitve miru v Evropi.

Odmev na Dunaju

Dunaj, 18. jan. (Tanjug). Danes so na Dunaju sprejeli besedilo sovjetske note, da bodo na zahtevo Avstrije vnesli v dnevni red berlinskih razgovorov štirih zunanjih ministrov tudi avstrijsko vprašanje.

V zvezi s tem so na Dunaju izdali uradno sporočilo, ki pravi, da avstrijski narod pričakuje, da bo dana obljuba tudi izpolnjena. Nadalje pravijo, da pričakujejo soglasja štirih sil, saj bi bilo tezažno razumeti, da bi se zaustavili v nepomembnih vprašanjih.

Myrdall na poti v Moskvo

Stockholm, 18. jan. (AFP). Generalni tajnik Gospodarske komisije za Evropo Gunnar Myrdal je prišel sinoči iz Kodanja v Stockholm. Tu se bo mudil tri dni, potem pa bo odpotoval v Moskvo in Varšavo.

ZAHODNA NEMCIJA Vremenska katastrofa

Bonn, 18. jan. (Tanjug) Seve v minuli noči se je poleg strahoviti orkan, ki je tri dni besnel nad Nemčijo. Dosegel je hitrost 150 km na uro, tako da je dvignil vodno površino v hamburškem pristanišču za 2,6 m, kar se v zadnjih 16 letih še ni zgodilo. Skoraj ves otok Helgoland je preplaval pobesnelo morje. Na nekaterih mestih so morski valovi podri zaščitne nasipe. Razen tega je veter v severozahodnih delih Nemčije povzročil vrsto požarov, porušil in poškodoval mnogo hiš in decela ogromnih pomorskih in letalskih promet. Prva poročila pravijo, da je bilo kakih deset človeških žrtev. Spricho topliga vetra je pričel sneg naglo kopneti. Reke stalno naraščajo.

AVSTRIJA In zdaj še poplave

Dunaj, 18. jan. (Tanjug). Zadnje dni se je v Avstriji znatno zmanjšala nevarnost novih plavov tako, da je reševalnim skupinam uspelo preprečiti domala vse prizadete na varno. Zeleniški promet, ki je sicer še vedno skrčen, je bil ponovno upostavljen vsaj na nekaterih progah. Zdaj pa sneg naglo kopni, zaradi česar so nastale poplave. Te so v okolici Dunaja in drugod prizadejale znatno škodo.

Turizem

London, 18. jan. (Tanjug). Sovjetska turistična agencija »Inturist« vnovič odpira v Londonu svoje poslovne prostore. Poročajo, da bodo tuji turisti lahko obiskovali nekatere leto-Sovjetske zveze že v začetku tega leta, predvsem južno Rusijo in Ukrajino. Zastopstvo »Inturista« organizirajo tudi že izlete v Leningrad in nekatere kraje ob obali Crnega morja.

EGIPT Premestitve v diplomaciji

Kairo, 18. jan. (AFP). V okviru rednih diplomatskih premestitev je bilo odpoklicanih 22 egiptovskih diplomatov, med njimi tudi osem voditeljev diplomatskih misij. So ki so vključili zlasti prizadeta diplomatska predstavništva v Bruslju, Stockholmu in v Pragi.

INDIJA Sovjetska kulturna misija

Bombay, 18. jan. (Reuter) v Bombay je prispela 20-članska sovjetska kulturniška delegacija z namestnikom sovjetskega ministra za kulturo. Navedena stika za kulturno sodelovanje med Indijo in SZ.

KENIJA Spopad z maovci

Nairobi, 18. jan. (Reuter) oddelki kenijske policije in britanske vojske so se danes spopadli s 30 pripadniki organizacije Mau Mau, ki so skušali prodati v Aberdarski gozd kakih 40 kilogramov svinecni okoliš. V boju je padel en upornik.

McCarthy in »Glas Amerike«

Washington, 18. jan. (AFP) Senator McCarthy je ostro kritiziral tehnično službo »Glas Amerike«. Češ da v njej »slabo planirajo, da se nič ne ozirajo na denar davčnih obveznosti, da so nesposobni, neumnost ali celo še slabše stvari činitelji, ki so imeli vodilno vlogo v vodstvu »Glasa Amerike« ter v njegovi tehnični službi. McCarthy je še pripomnil, da bodo kasneje proučili vprašanje »vzihotapljanja komunistov in levčarskih idej v program »Glasa Amerike«.

Proračun ZDA

Washington, 18. jan. (AFP) Predsednik proračunske komisije predstavniškega doma John Taber je izjavil, da bo ameriški proračun, ki bo začel veljati od julija 1954 dalje, najbrž nižji za 5 milijard dolarjev.

Francoska delegacija za Berlin

Pariz, 18. jan. (AFP). Francoska delegacija na berlinski konferenci bo štela 19 članov. Vodiljo bo zunanji minister Bidault.

Skrbi savinjskih hmeljarjev

Izredna letina, kakršne ne pominjajo več let, je savinjskega hmeljarja bolj zaskrbel kot razveselila. Hiperprodukcija v hmeljarski proizvodnji so namreč preteklo leto zabeležila tudi močnejša hmeljarska središča kot nemški Hallertau, češki žatski predel in Francija s slabšimi vrstami plemenitca hmelja. Sprito 50 % večje proizvodnje od nor-

ga hmelja je bila seveda tudi njegova kvaliteta, saj vsebuje več mehkih smol kot n. pr. priznani hallertauski hmelj in je zato zelo primeren za mešanje z drugimi, slabšimi vrstami. »Hmezad« si je torej v naglim, enotnim nastopom in kot edini trgovski posrednik za slovenski hmelj še pred drugimi zagotovil kupce, predvsem Američane, ki

»naj gredo mrliči in hmelj čim prej od hiše«.

VELIKE ZALOGE NEPRODANEGA HMEJJA V NEMCIJI, FRANCIJI IN NA ČESKEM

V začetku omenjena hiperprodukcija hmeljarske proizvodnje je povzročila, da slabših vrst plemenitega hmelja, ki vsebujejo nizke odstotke lupulina, sploh niso odkupovali in ima zato predvsem Francija še zdaj velike neprodane zaloge. Nemčija kot najmočnejši proizvajalec se ni prodala okrog 1800 ton hmelja, kar je več kot znes celotna naša proizvodnja. Težko bi bilo ugotoviti, koliko hmelja so prodali na Češkem, kakor tudi, za koliko nižje so bile cene prodanih količin. Vsekakor pa je resničnih trditvev, da češka proizvodnja hmelja naglo pada zaradi sovjetskih metod v kmetijstvu in trgovini, ki kmetu prav gotovo ne vzpodbujajo, da bi hmeljske nasade razširjal. Avstrija je zadnja leta začela gojiti hmelj na poizkusnih nasadih (pivovarna Puntigam) in je bila sprito razmeroma nizke proizvodnje pri prodaji hmelja preteklo leto še najmanj prizadeta. Prav tako je utrpela malo škode hmeljarska proizvodnja Argentine, ki mukoma uvaja poizkusne nasade hmelja, ki jih pogosto zasipa pesek (velike stroške ima ta država s sajenjem drevoja, ki brani nasade pred peščenimi viharji).

KAKŠNA BO LETOŠNJA HMEJLJARSKA LETINA?

Uspeh nove hmeljarske letine je nedvomno odvisen od pogostega škropljenja, skrbne obdelave nasadov in cene hmeljev. Prve prepreke so se pokazale pri nabavi hmeljev, ki imajo za kmeta malone nedostopne cene, saj jih »Hmezad« prodaja kos po 100 do 120 din. Zaradi tega so mnogi hmeljarji odpovedali pogodbe za nakup hmeljev. Vodstvo »Hmezad« je mnenja, da bo to prepreko za uspešno hmeljarsko le-

tino moč odstraniti le z regresom približno 20 milijonov dinarjev, s čimer bi pretirane cene hmeljev lahko znižali na 70 din za kos.

Izredno deževno preteklo leto je opozorilo, da bo treba posvetiti več pozornosti škropljenju hmeljskih nasadov, ki jih napadajo uši, peronospora in rdeči pajek. Splošne kmetijske zadruge bodo morale resneje skrbeti za izboljšanje kvalitete našega hmelja, če ga bomo hoteli ugodno prodati v tujini. Te zadruge bodo morale prenehati z odporom proti najemanju investicijskih kreditov za nakup škroplilnic in s tem omogočiti kmetu, da bo lahko vsaj petkrat škropil hmelj. Paziti bo treba tudi, da bodo mešanice škropil primerne, saj se je lani pokazalo, da so premočne mešanice požgale nežno hmeljevo rastje. Prav tako bo treba tudi pospeševati ustvarjanje humusa, ki je predpogoj za dober hmelj z večjimi količinami lupulina. Vsi ti ukrepi so mimo drugih potrebni, da bo naš hmelj lahko obdržal svoje ugledno mesto na svetovnem tržišču.

N. Z.

NOVI VIRI električne energije

Reka Uvac naj bi se izlivala v zahodno Moravo. S tem bi pridobili več sto milijonov kW električne energije

Posebna komisija pri Zvezni komisiji za vodno gospodarstvo je poslala Zveznemu izvršnemu svetu in Izvršnemu svetu Srbije strokovno razpravo s predlogom, naj bi strugo reke Uvaca preusmerili tako, da bi se reka izlivala v zahodno Moravo. Strokovnjaki za energetiko so že prej izdelali načrte o izkoriščanju vode rek Ljma in Uvaca. Del tega načrta, znanega pod imenom »Kokin Brod-Bistrica« še proučujejo. Načrt določa zgraditev jezov pri Hokinem Brodu, da bi dobili potrebni vodni padeč in da bi lahko vodo izkoriščali za hidrocentralo, ki bi dajala letno 4800 kW električne energije.

Ko so ta načrt izdelovali, so pri Zvezni komisiji za kmetijstvo imenovali komisijo, ki naj bi proučila način najbolj racionalnega izkoriščanja vode reke Uvaca ob upoštevanju koristi vseh gospodarskih panog. Komisija je delala pet mesecev in sestavila stro-

kovno poročilo, v katerem predlaga, naj bi reko Uvac po prekopi napeljali v zahodno Moravo. V strugi Uvaca bi zgradili jez, dolg kakih 11 km, da bi voda iz Uvaca tekla v strugo Rzave, pritoka zahodne Morave. Na tem področju bi zgradili pet jezov za hidrocentralo, enega izmed njih v okolici Uzičke Požege. Tako bi bilo po mnenju članov komisije omogočeno tudi umetno namakanje najbolj rodovitne zemlje v naši državi, ki ji zdaj primanjkuje vlage. Z ureditvijo tega načrta bi dobili za 60 % več električne energije, kakor po načrtu »Kokin Brod-Bistrica«.

Strokovnjaki pravijo, da bi se z ureditvijo tega načrta narodni dohodek Jugoslavije povečal na leto za 14 milijard. Po »hidrosistemu Sumadija«, kakor imenujejo ta načrt, bi umetno namakali skoraj enako veliko področje, kakor ga določa za namakanje desetletni plan razvoja kmetijstva v FLRJ.

Okopavanje hmeljarskih nasadov

malne je že kazalo, da savinjski kmet z izkupičkom od hmelja ne bo mogel kriti niti stroškov proizvodnje. Tedaj pa je »Hmezad« — Hmeljarska zadruga v Zalcu — z enotnim nastopom na svetovnem tržišču in s pravočasnimi ponudbami cen vnovič opravila hmeljarjevo zaupanje vanjo. V prid ugodni prodaji savinjske-

so takoj pokupili okrog 70 % naše proizvodnje hmelja. Preostale količine so odkupili trgovci iz francoskih kolonij, Avstrije, Anglije in Finci.

To je bil velik trgovski uspeh »Hmezada«, saj je zadruga s tem savinjskemu kmetu omogočila vsaj kritje proizvodnih stroškov, medtem ko so n. pr. nemškega kmeta številni prekupci ogoljufali za njegov trud in je bil na milost in nemilost prepuščen stihiji na tržišču. Savinjski kmetje ne pravijo zama, da se je »Hmezad« tudi tokrat ravnal po starem pregovoru, ki pravi, da

V Radljah se dekleta pridno učijo

Kmetijsko gospodinjstvo šolo Radlje ob Dravi obiskuje 37 deklet iz raznih krajev Slovenije. Najmlajša obiskovalka ima 15, najstarejša pa 25 let. Dekleta so ob prvem polletju izboljšala učni uspeh. Tako imajo osem odličnjakinj, devet prav dobrih, šestnajst dobrih, dve zadostni in eno nezadostno. Poleg splošnih predmetov, ki jih dekleta poslušajo, se izpopolnjujejo tudi v gospodinjstvu, kuhi, šivanju, ročnih delih in podobno. Prosti čas pa izkoristijo za kulturno-prosvetno dejavnost. Dekleta so nastopile že z zborno recitalo »Duma«, po področnih pa nameravajo pripraviti obširnejši spored.

Padalski tečaj v Ptuj

Mestni komite mladine v Ptuj pripravja na pobudo letalskega društva »Zarke Majcen« iz Maribora prvi padalski »A« tečaj. Zanj se je doseglo javilo nad 80 mladincev. Predavali bodo člani letalskega društva iz Maribora.

Izkopi na hidroelektrarni v Vuhredu

Na gradbišču hidroelektrarne v Vuhredu, kjer so že zaprli prvo gradbeno jamo, kopljejo za drugi in tretji turbinski stebel. Proložili so tudi železniško progo v dolžini enega kilometra, pri čemer so izkopali okoli 80 tisoč kubikov skale in zemljanje ter zgradili 80 metrov dolg betonski propust.

Gradnja nove mlekarne v Celju je padla v vodo?!

Odveč bi bilo podrobneje razlagati, kako nujno bi v Celju potrebovali novo, sodobno opremljeno mlekarno. Več desetletij stara mlekarna z vseh vidikov ne ustreza današnjim potrebam, katere se iz dneva v dan večajo. Prvo in drugo je jasno in o tem je bilo že veliko govora. Postaviti novo mlekarno je edina rešitev in ta bi stala približno 80 milijonov dinarjev. Mestni ljudski odbor je bil pripravljen prispevati 40 milijonov dinarjev, medtem ko bi Okrajna zadruga zveza in Okrajni ljudski odbor prispevala po 20 milijonov dinarjev. Novo mlekarno, s predelovalno zmogljivostjo 20.000 l mleka dnevno, so nameravali začeti graditi letos spomladi. V ta namen so se zvezali z mednarodno organizacijo UNICEF, da bi prispevala svoj delež za nabavo mlekarjskih strojev. Vse priprave so potekale v najlepšem redu. Toda 19. decembra 1953 je OZZ Celje-okolica poslala Svetu za gospodarstvo MLO Celje-mesto pisemno sporočilo, v katerem pravijo, da je upravalni OZZ na seji sklenil odgovoriti znesek 20 milijonov, ker ga bodo porabili letos za nakup težke mehanizacije. Z okraja pa se vedno niso odgovorili, kaj nameravajo storiti s prispevkom 20 milijonov. Faža, da v okrajni hiši niso preveč navdušeni za gradnjo nove mlekarne. Morda bi lili, če ne bi bilo milijonov po sredi?

Zares, težko je reči, da bo iz te moko kmalu pečen kruh. Različna gledanja na potrebe mesta in okraja ter odnos do problemov kaže, da so tu pa tam še vedno zakoreninjene ozke lokalistične težnje posameznih gospodarskih organizacij.

Okrajna zadruga zveza je odpravila znesek 20 milijonov za izgradnjo nove mlekarne. Kratkoli pa ustanovila v okolici kraja pri vavlnice za mleko (v Ponikvi in Vitanju,

tretjo predelovalnico pa bodo ustanovili v Planini). Predelovalnica v Planini bo predelala 600 litrov mleka dnevno, čeprav je na trgu dovolj mlečnih izdelkov. Čemu vse to, ko pa mora celjski »Mlekopromet« kupovati v Ptuj 1200 litrov mleka dnevno po 23 dinarjev, da lahko zadovolji potrebe v Celju in drugod. Vsak dan pošiljajo mleko v zdravilišče Novo Celje, Laško, Rimske Toplice, Dobro in v Store. Razen tega porabi veliko mleka tudi celjska bolnišnica, kjer se zdravljuje bolniki iz celjskega okoliša.

Sprito takih škodljivih pojavov se je bati, da mestno prebivalstvo in bolniki v zdraviliščih ne bodo dobili dovolj mleka, ali pa se lo mleko podražilo zaradi večjih prevoznih stroškov.

Opomba: Večja ponudba in zaključek je bil samo v USA dolarju. Promet je znašal cca 20 milijonov din. Za malenkost so se okrepili tečaji za USA dolar in obr. dolar Avstrija, medtem ko je opaziti pri ostalih devizah popuščanje. V Ljubljani je ostalo zaradi visokih limitov neprodano b. fr. 56.000.— USA dolarjev 1.700.— in nem. mark 2.400.—, v Zagrebu pa so ostali neprodani večji zrenski nem. mark (104.000.—) ital. lir 16.000.000.—, šv. frankov 25.000 pri limitih nižjih in današnjih srednjih tečajev.

Slednjic le konec težav s telefonom

V kratkem bo začela delovati nova centrala v Ljubljani — Direktna povezava Ljubljane z Gorenjsko — Nove medkrajevske zveze

Vsem tistim, ki se dan za dnem jeze nad ljubljanskim telefonom, takoj v začetku lahko povemo, da bo njihovega razburjenja kmalu konec. Še dober mesec in — računajo, da bo to sredi marca — bo končno le začela delovati nova avtomatična telefonska centrala v Ljubljani.

O montaži nove centrala je govora že dalj časa, vendar ta doslej še ni prišla v promet. Zakaj ne? Predvsem je bilo treba dobiti dovolj kablov. Te uvažamo, kar je spet v zvezi z devizami. Tako je vprašanje kablov stvar zavlekle. Drugo je kislina, čista kislina, ki je potrebna za polnjenje akumulatorjev. Tovarna »Zorka« v Sabcu ni izdelala dobre kisline, in še s sodelovanjem Kemičnega inštituta v Ljubljani je končno izdelala kislino, ki sicer še ni najboljša, vendar pa ustreza. Zdej je potrebno še 14-dnevno polnjenje akumulatorjev, 14-dnevno praznjenje in ponovno polnjenje — to pot za res. Medtem bo treba opraviti zadnje montaže in novo centralo dokončno preizkusiti; potem pa bo sredi marca stekla. To, da bodo morali v eni noči prenesti 1800 števil ljubljanskih telefonov s stare centrala na Glavni pošti, na novo centralo, to bo še najmanj.

S tem pa bo konec težav z ljubljanskim telefonom; toda težav samo v pogledu kvalitete. Ne bo pa mogoče še ustreči vsem interesentom za telefon. Stara centrala bo obdržala okoli 2000 števil, nova centrala pa ima zaenkrat 3000 priključkov. Poleg 1800 starih naročnikov bo možno na novo centralo priključiti še kakih 1000 novih naročnikov. Prošenj za napeljavo telefona v Ljubljani pa je že zdaj čez 2000. Seveda je nova centrala urejena tako, da je bo mogoče povečati na 10.000 priključkov. Toda vsi interesi na nove telefone bodo lahko šele postopoma prišli na vrsto. Počakati bodo morali, da bo na razpolago dovolj kablov. Iz te zadruge pa nas bo rešila samo nova tovarna kablov v Svetožarevem, ki obljublja za jesen svoje prve izdelke. Toda za telefone, ki bodo priključeni, pa bo telefonija v Ljubljani neoporečna. Tako vsaj obljubljajo na Direkciji.

F. K.

PTT. Upajmo, da nas njih obljube ne bodo razočarale.

Za Ljubljano bo važno tudi dejstvo, da bodo za sto števil povečali centralo v Sentvidu, ki je sicer polno zasedena in da bodo v kratkem dobili avtomatične centrale tudi v Domžalah in Črnučah. V mestu samem pa bodo v prihodnjih mesecih postavili deset novih javnih telefonskih govornic, od katerih jih bo pet nabavila Turistična zveza.

Druga velika pridobitev Ljubljane bo direktna povezava Ljubljane z avtomatično telefonsko mrežo Gorenjske. Za ojačenje zvez med posameznimi centralami Gorenjske so nabavili deset visokofrekvenčnih aparatov, ki jih je izdelal inštitut za elektrozeve. Znatna sredstva sta prispevala tudi okraja Kranj in Radovljica. Tako bo že aprila mogoče iz Ljubljane z vsakega telefona klicati vsako telefonsko številko kjerkoli na Gorenjskem in to direktno brez posredovanja pošte. V mrežo avtomatičnih telefonskih central Gorenjske pa bo že ta mesec vključen tudi Kamnik.

Sicer pa se bo prav tako v prvih mesecih letošnjega leta znatno izboljšal tudi medkrajevni promet. Z dvema novima najmodernejšima visokofrekvenčnimi aparaturnama, ki so ju nabavili v Angliji, bo vzpostavljena nova direktna telefonska zveza s Celjem in Mariborom na 24 linijah. Dosedanje aparature s te relacije pa bodo uporabili za povezavo Ljubljane s Postojno, kar bo znatno izboljšalo telefonske zveze s Primorsko. Aprila bodo vzpostavljene nove direktno telefonske zveze Ljubljane z okrajnimi središči, s Krškimi, Sočanjem, Dravogradom, Ptujem, Murško Soboto, Slovenj Gradcem in Ljutomerom. Prav tako bo spomladi vzpostavljena nova direktna zveza Ljubljane s Trstom na 12 visokofrekvenčnih linijah. To bo mednarodna linija, ki bo vodila preko Trsta v Milan, Pariz in London. Preko Zagreba in Beograda pa do Carigrada. Prav tako bomo v kratkem dobili tudi novo direktno telefonsko linijo Ljubljana—Dunaj.

Nerešeno bo ostalo samo še vprašanje ljubljanske medkrajevske centrala, ki je že močno zastarela. Vendar pa je vprašanje nove centrala vprašanje znatnih deviznih sredstev, ki jih zaenkrat še ni na razpolago.

56 hektolitrov vina na hektar so pridelali v vinogradu na žično vzgojo, v navadnem pa le 30 hl

Kmetijsko gospodarstvo v Lendavi je lani prigrisodarilo 2.000.000 din več, kot je imelo izdatkov za obdelavo in vzdrževanje. Precej dohodkov jim je dal vinograd z novimi nasadi bouvirjeve ravnice (ki jo nekateri vinogradniki imenujejo tudi račgon-sko ranino), ki je obrodila izredno dobro. Bouvirjevo ranino gojijo na žičnem sistemu v razdalji trt v vrstah po 1,20 m, vrste pa so druga od druge oddaljene po 1,50 m. Vinograd bo možno obdelovati s stroji, kopati in

škropiti z motornimi škroplilnicami, kar bo pocenilo proizvodnjo. Druga prednost takega vinograda pa je v velikem pridelku, čeprav so trte bolj redke kot v navadnem. Lanska letina jim je dala na 1 ha 56 hl vina, vtem ko so v navadnem vinogradu pri enakih vremenskih okoliščinah pridelali le 30 hl na 1 ha.

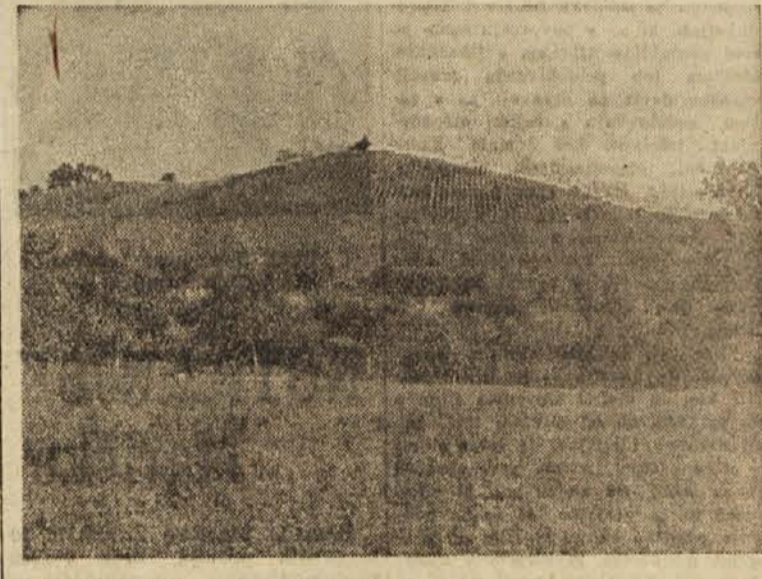
Po prvih uspehih, ki so jih nad vse zadovoljili, bodo z leti vse star vinograd obnovili in uvedli žično vzgojo. Letos bodo obnovili pol hektara, kar imajo že zrigolano. Imajo tudi lastno trsnico in matičnjak, katerih zmogljivost je večja, kot so potrebe za obnovu lastnega vinograda. Zmogljivost le-teh bodo morali pa še povečati, ker je predvideno, da bo trsnica dajala sadike za obnovo vseh vinogradov v Prekmurju. Mnogi vinogradniki iz bližnjih pa tudi iz oddaljenih krajev Goričke so namreč lansko jesen že prihajali obudovati lepo grozde in velik pridelek.

Lepe dohodke je imelo gospodarstvo tudi od pridelovanja vrbe za industrijske potrebe. Vrbo pridelujejo na zamočvirjeni zemlji ob Lendavi, kjer so druge poljedelske rastline slabo uspevale. Na ostalih poljih pa pridelujejo vse kmetijske rastline. Lani je dala najboljši pridelok koruza, ki so jo pridelali 30 stotov na hektar.

Večino poljedelskih del so mehanizirali. Razen traktorjev in drugih strojev so kupili tudi kosilnico. Stroji so jim omogočili, da so lani opravljali vsa dela s polovico delovne sile manj kot pred leti ter tako mnogo prihranili. Tudi lani ustvarjeni dobiček bodo porabili za nadaljnjo mehanizacijo del in izboljšanje gospodarstva.

Težave pa imajo z živinorejo. Krmil pridelajo za 100 glav živine, nimajo pa potrebnih hlevov, v katere bi spravili toliko živine. Zato so živinsko krmo celo prodajali, kar pa z gospodarskega stališča ni bilo prav, kajti živina jim je potrebna zaradi hlevskega gnoja. Zaprošili so za dolgoročno posojilo, ki jim je že odobreno. Letos bodo gradili goveji hlev, gnojišče in gnojnično jamo. To bo nadaljnji uspeh pri izboljšanju gospodarstva.

—ke.

Na vrhu grička je nov vinograd na žično vzgojo, pod njim pa star vinograd Kmetijskega gospodarstva v Lendavi

Stara pesem: kje naj se zbiramo

Okrajnega mladinskega plebuma v Novem mestu se je udeležilo 131 članov, delegatov mladinskih organizacij. V razpravi so delegati govorili o uspehih in problematiki dela mladine na podeželju. Se vedno manjka mladini na podeželju pravega, zdravega razvedrila. Suhoparni mladinski sestanki še niso spreminili starega sestankarstva brez vsebine. Mladina išče zabave v raznih gostilnah itd. Temu je vzrok tudi to, da se mladi nimajo kje sestajati. Vsekakor se občinski LO in ostale organizacije vse premalo zanimajo za življenje mladih.

V Podgradu dela mladina uspešno na organizacijskem področju. Delaven je občinski komite mladine, ki povezuje večje kraje Stopiče, Podgrad in Goto vas. V Stopičah se zelo zanimajo za filmske predstave potujočega kina iz Novega mesta, ki jih često obišče. Mladinci, ki se udeležujejo tečajev za izobraževanje ženske mladine, bi rade kar vse igrale. V Trebnjem so tudi v zadregi zaradi prostora. V prosvetnem in združnem domu ga ni. Doselej so mladinci imeli prostor v Združnem domu, zdaj ga zadruga uporablja za skladišča. Ali so v Trebnjem gradili združni dom le za trgovino in skladišča?

Delegati so izvolili nov okrajni komite mladine. V razpravi o posameznih kandidatih so ugotovili, da je kandidatna komisija predvidela premalo ženske mladine, ki je v velikem številu zastopana v organizaciji. Sklenili so tudi organizacijo okrepiti z novimi člani, urediti na vseh s pomočjo ostalih organizacij domove za kulturno in gospodarsko življenje, povečati skrb za zaščito vajencev, skrbeti, da se bo po končani osnovni šoli izobraževala vsa mladina v raznih tečajih.

Z. A.

Nov plan dobitkov JUGOSLOVANSKE LOTERIJE

je uveden od 50. kola, t. j. od 24. decembra 1953 dalje!

POVEČANO JE ŠTEVILO MANJSIH DOBITKOV

GLAVNA PREMIIJA JE 1.000.000 DINARJEV

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

TEHNIKA HITREJŠA OD SMRTI

Da bi rešili življenje 8 let staremu dečku, so mobilizirali vse pridobitve moderne tehnike

Sredi hladne vojne so Američani dokazali, da lahko človek uporabi vojni namenjene naprave tudi za kaj pametnega in da denar nima vloge, kadar gre za človeško življenje. Razen tega so štirje ameriški piloti in štirje ameriški oziroma v ameriški službi zaposleni šoferji tvegali življenje, da bi rešili nekega tirolskega dečka.

Pred dnevi so pripeljali 8 let starega sinčka trgovca Egererja iz Kufsteina na otroško kliniko v Innsbrucku. Tam se je pokazalo, da ga je napadla bolezen, proti kateri pozna medicina samo eno zdravilo, ki pa ga v Evropi ni moč dobiti. In začela se je dva dni trajajoča tekma s smrtjo, v kateri je sodelovalo od reaktivnega letala do radia vse, kar je ustvarila moderna tehnika. Včeraj teden je bila ta tekma končana in zdravniki upajo, da ni bila zaman.

Dečka so pripeljali na otroško kliniko že 2. januarja in mu izdrižli zob. Ko pa mu niso mogli ustaviti krvi, so 7. januarja ugotovili, da gre za primer, ko se kri ne more sesesti, ker ji manj-

kajo nekatere sestavine. Nekaterim ljudem krvi sploh ne morejo ustaviti, če začno krvaveti. Poskusili so s transfuzijami, toda dečkovo zdravstveno stanje se je zboljšalo samo začasno. Zdravila proti tej bolezni niso mogli dobiti ne v Avstriji, ne v Zahodni Nemčiji, ne v Italiji. Gre za tako imenovano hemofilijo, proti kateri pozna medicina samo eno sredstvo, in sicer tako imenovani protihemofilski globulin, ki ga je odkril ameriški biokemik dr. Cohn. Zato se je zdravnik na otroški kliniki v Innsbrucku, ki je dečka zdravil, obrnil na ameriške okupacijske oblasti. Ameriški poslanik Thompson je najprej vprašal vse ameriške vojaške sanitarne ustanove, toda nikjer ni mogel dobiti globulina. Potem se je obrnil neposredno na predstojnika sanitetnega oddelka pri ameriškem zunanjem ministrstvu.

Globulin so imeli v Lansingovem laboratoriju v Michiganu. Od onod so ga z letalom poslali v Westover Field v državi Massachusetts, od koder je takoj odletelo drugo letalo na dobrih 43.000 km dolgo pot v Frankfurt. Piloti so bili med poletom v

smrtni nevarnosti, kajti nad Atlantskim oceanom je divjal strašen vihar. Srečno so v nedeljo teden navsezgodaj prileteli v Frankfurt, kjer je prevzel dragoceno zdravilo pilot že pripravljeno reaktivnega letala, da bi odletel v München. Polet pa so morali zaradi nenadnega poslabšanja vremena odpovedati, ker se v Münchenu reaktivno letalo ne bi moglo spustiti na tla. Zato so uporabili tovorno letalo, s katerim je navsezgodaj startal ameriški kapetan F. Brodecki.

Medtem se je vreme še poslabšalo in letalo se v Münchenu ni moglo spustiti na letališče. Odleteti je moralo v Fürstenfeldbruck. Tam je ameriški pilot izročil dragoceno zdravilo šoferju ameriškega konzulata, le-ta pa ga je v Münchenu izročil drugemu šoferju, ki je zdiralj z njim proti Innsbrucku. Voziti je hotel skozi Garmisch, pa je moral zaradi snežnega meteža obrati drugo smer. Tako je skozi Kufstein šele opoldne prispel v Innsbruck. Na kliniki so si vsi globoko oddahnili, ko je zdravilo končno prispelo. Lahko pa si mislimo njihovo grozo, ko so ugotovili, da ni prispel rešilni globulin, marveč cepivo proti kozam, ki so ga zamenjali z globulinom. Medtem so v Westover Fieldu že opazili, kaj se je zgodilo in takoj poslali v Evropo drugo letalo. Deček je dobival medtem trans-

fuzije krvi, da so ga obdržali pri življenju.

Boj s snežnimi meteži se je znova začel. Drugo ameriško letalo je priletelo v Frankfurt prejšnjo nedeljo zvečer. Tam so izročili zdravilo pilotu letala tipa »Dakota«. V Fürstenfeldbrucku je prevzel dragoceno zdravilo helikopter, ki naj bi ga pripeljal v Innsbruck. Toda helikopter se je moral zaradi snežnih metežev vrniti. Zato so odpeljal zdravilo naprej z avtomobilom. Toda ceste so bile zatrpane s snežnimi zameti. Šele v nedeljo proti poludnevju je zdravilo končno prispelo v Innsbruck.

Pogled na Innsbruck pod snežno odejo

Spretno ponarejena starinska tiara

Saitafernesa, kralja Sarmatov, ki so živeli na področju med Vislo in Volgo

Lani spomladi je bila v Zürichu razstava, ki je že po imenu vzbudila splošno pozornost. Imenovala se je namreč »Lažno ali resnično«. Ob pomoči mnogih primerkov so na njej prikazali različne metode ponarejanja in jih primerjali z originali. Glavni razstavni predmet pa so morali prikazati brez originala, ker ga nikoli ni bilo. Gre za zlato Saitafernesovo tiaro, za enega najbolj originalnih falsifikatov na področju umetnosti.

Eno teh mest je bila Olbija. Med njenimi pičlimi razvalinami so našli marmornato ploščo s Saitafernesovim imenom. To je bil eden izmed dokazov, da je ta kralj res živel. Pozneje pa so našli tudi njegovo slovečo tiaro.

Leta 1896 se je pojavil na Dunaju neki ruski trgovec s starinami. Zbiralcem je prodal antične zlate okraske, o katerih je trdil, da jih je našel v razvalinah Olbije. Največje zanimanje je vzbudila starinska tiara. Z napisom na njej je bilo videti, da gre za darilo sveta in ljudstva Olbije velikemu in nepremagljivemu kralju Saitafernesu. Vsi, razen ravnatelja avstrijskega umetnostnega muzeja Bucherja, so izjavili, da gre za originalno krasno zlato umetnino. Bucher pa je opazil, da tiara, izdelana iz mehkega zlata, nima nobenih prask, da ni nikjer odrgnjena. Ničče ga ni hotel poslušati. Ker je dunajski cesarski muzej ni mogel kupiti, je tiara prodal v Parizu. Tam jo je uprava Louvra kupila za

200.000 zlatih frankov. Arheolog Funthwängler pa je že dva meseca pozneje trdil, da gre za čisto navaden falsifikat. Toda tudi njega nihče ni hotel poslušati.

Marca 1905 je montnarstrski umetnik Elina nenadoma izjavil, da je tiaro izdelal on. Kmalu pa je svojo trditve preklinal, češ da je hotel samo sprožiti razpravo o spornem vprašanju, ali je tiara originalna ali ponarejena. Naposled je pariški juvelir Liwischitz povzročil velikansko senzacijo, ko je izjavil, da je tiaro izdelal graver Ruhomovski iz Odesa, in sicer že leta 1895 ali 1896 za nekega trgovca iz Kerča. Za svoje delo je dobil samo 2000 rubljev. Raziskave na mestu so to potrdile. Da bi pojasnili zadevo do kraja, so povabili v Pariz Ruhomovskega, ki je ne le dokazal, da je izdelal tiaro, marveč je tudi pokazal slike v knjigah, ki jih je uporabljal za vzor. Tako je bil še zadnji dvom izključen. Trgovec iz Kerča je napravil zelo dobro kupčijo. Starinska tiara je bila namreč tako dobro ponarejena, da je nihče ni spoznal. Ponarejevalcu so naselili vsi evropski strokovnjaki. Odeški zlatar seveda ni imel niti pojma, da gre za veliko sleparijo in da je podjetni trgovec z njegovim delom zaslužil lepe denarce.

Anekdota

SKLADATELJEM JE LAHKO

Neki upletni skladatelj je izrazil Franku Wedekindu sočutje, ker je cenzura preprečevala uprizoritve njegove nove drame. Penik se mu je zahvalil, rekoč: »Vam, skladateljem, je lahko, ker cenzura nikoli ne ve, kaj mislite.«

SHAWOVA STRUPENOST

Bernard Shaw je nekoč prisostvoval premieri nekega svojega dela. Sredi viharnega ploskanja pa je nekdo zažvižgal. Ko se je občinstvo pomirilo, se je Shaw obrnil tja, od koder je bilo slišati žvižg, in rekel:

»Gospod, popolnoma se strinjam z vašo oceno mojega dela, toda kaj moreva midva proti tolikim ljudem?«

NI VREDNO

Španski jurist Sanchez Calvo je na stara leta malone oglušel. Ko je šel nekoč mimo hiše specialista za ušesne bolezni, mu je spremljevalec zaklical na uho: »Tu bi se lahko dal operirati. Za 2000 pezov, ki jih je plačal kirurgu, bi spet zelo dobro slišal.« Calvo pa je odkimal z glavo in zaklical v odgovor: »Hm, kaj mislite, da je vredno toliko denarja, kar bi do konca življenja še slišal?«

LISZT IN RUSKI CAR

Med Lisztovim koncertom na ruskem dvoru je car glasno govoril z nekaterimi doorjani. Učazljeni Liszt je nenadoma nehajl igrali. Ko so ga vprašali, zakaj je to storil, je odgovoril: »Kadar govori car, morajo vsi molčati.«

REVOLUCIJA V TISKARSTVU?

TISK BREZ BARVE?

Japonska — mejnik v grafični industriji — Apokaliptično odkritje v tokijskem predmestju Yato. oshima — Tiskarji premaknili kretinco — Popoln prevrat v tehniki tiskanja.

Mar ni to senzacionalen naslov, uga lista, ki potesi še tako senzacijske bralce?

Svet ima vendar atomsko bombo, kmalu se bo steklenica šampanjca razbila ob trupu nanovo krščene atomske podmornice, atomske tovarne nimajo več dimnikov, značilna za to dobo so jarka v prahu, atomske lepote in cvrte piške v tablicah. Pri nas izvirnika atomskih del sicer še nimamo, morda spada v to dobo le naša prizadevnost.

Zakaj ne potem: tisk brez barve?

Glavni urednik Grafične revije Maks Blejcek je vzel pero in prepisal iz aprilske številke nemške revije »Der Druckspiegel« članek »Pred revolucionarno spremembo v tiskanje«. Pisal je: Na Japonskem so izumili nov način tiskanja. To je revolucionaren skok v grafični industriji. Barva ni več potrebna. Letabo v nevidnem stanju v samem papirju. Barve: rdeča, rumena, modra, črna se bodo prikazale, brž ko se bo papir dotaknil črk ali klisejev (ali na žvižg strojnika — op. ur.). Spremembe barv bomo dosegli z zvišanjem ali znižanjem električne napetosti. Za zaključek pa je pristavil Nemški strokovnjaki upajo, da bodo novi postopek v najkrajšem času uvedli tudi v Nemčiji... in se bodo lahko prepričali o uporabnosti novega načina tiskanja.

Glavni urednik Maks Blejcek se je s prepisovanjem omenjenega članka iz nemške revije »Der Druckspiegel« pošteno osmešil, osmešil pa je s prepisanim prispevkom tudi jubilejno številko Grafične revije, ki je bila tokrat zapužana slovenski grafični organizaciji in kateri se posvečujejo ne samo grafičarji v Jugoslaviji, temveč tudi v tujini. Namreč — prepisani članek iz nemške revije je zelo uspešan in originalna prvopriprilka šala redakcije omenjene revije, kateri je nasledilo veliko število bralcev revije, med njimi tudi Maks Blejcek.

Da je ideja o tisku brez barve za sedaj še kratki z medplanetnimi potovanji »Jules Vernova domišljija«, dokazuje tudi priložena slika, na kateri lahko preberemo, če je tako postavljena (tako je bila postavljena tudi v originalu) — 1. april.

Zanimiva, duhovita in originalna je bila ta prvopriprilka šala, za nas z resnimi in smešnimi posledicami.

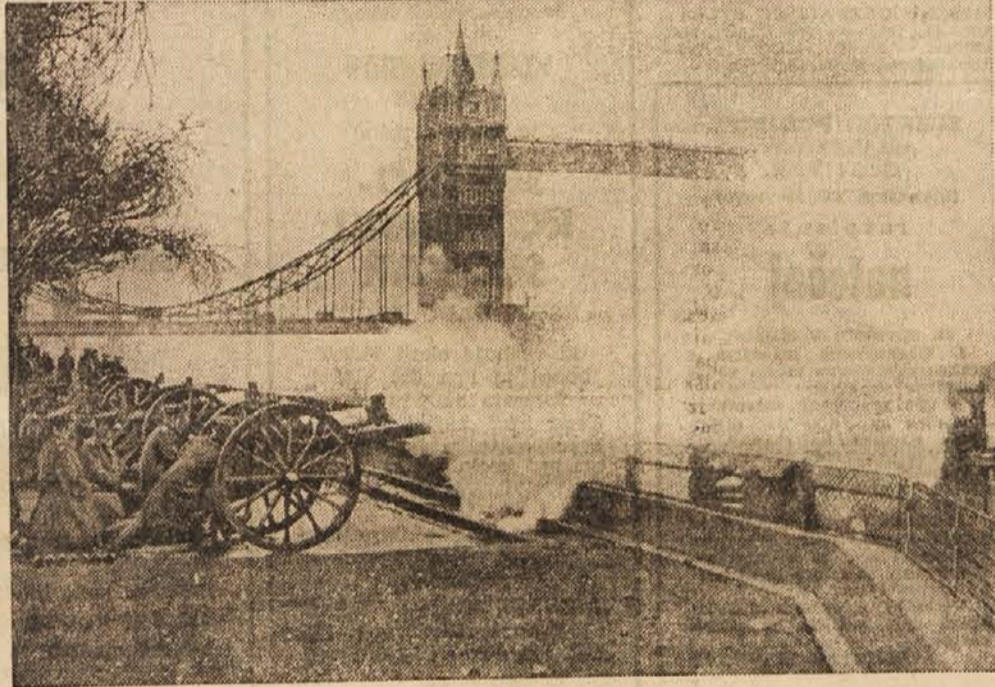
Ce bi bilo to res, bi bili tiskarji čisti roki; nobenega mila ne bi rabili v nobenega »kationa« in namesto ših oblekah, belih krajev in z metuljčkami pod vratom.

To bi bilo fantastično. — Po strojništvi ne bi bilo več smrada, barve več bi obledela in se ne bi tudi več izbrislale ne z drgnitje s papirja, ne bi bile zmešane v papirno mnov in ne bi ležale na papirni površini. Tisk bi bil poškodovan le tedaj, če so preprostost, saj barvenca ne bi samo dva cilindri: enander z nastavkom in tiskovni cilindri.

Ubogi, majhni, skromni Gutenberg!

Senzacija? Ali je to sploh moglo? Zakaj pa ne. Saj živimo v atomski dobi in danes je vse mogoče.

TOWER SE POGREZA

Gradbena policija v Londonu že več mesecev opazuje znano starinsko postopje londonske kaznilnice Towera. Zadnje dni decembra so opazili v temeljih novo, dober centimeter

široko razpoko. Proti Temzi obrnjeni temeljni zidovi tega starinskega postopja se namreč polagoma pogrezajo. Tower je bil v starih časih tudi sedež angleških kraljev. Kakih 50 m pod temelji se je zemlja tako zrahnila, da temeljev ne more več držati.

Ceprav se Tower že več mesecev polagoma nagiblje proti Temzi in čeprav vse kaže, da se bo porušil, se zdaj nimajo pripravljene načrta, kako bi to monumentalno postopje obvarovali. V takih primerih uporabljajo arhitekti in gradbeniki tako imenovane plavajoče temelje. Toda v tem primeru so izračunali, da bi znašali stroški kakih 50.000 funtsterlingov, kar se zdi tudi londonski mestni upravi preveč.

Ljubavna pisma namesto rib

Pred sodiščem se je morala zagovarjati Portugalka Elvira Aljustrel iz Torresa Vedrasa, delavka v tovarni ribjih konzerv. Ze od leta 1950 je polnila skatlice namesto z ribami s pergamentnimi listki, na katerih je pisala ljubavna pisma. Stara je 20 let in tako je hotela dobiti moža. Nekatera njena ljubavna pisma v olju so prišla celo v Anglijo in Zahodno Nemčijo, kjer so jih v delikatesnih trgovinah prodajali, ne da bi slutili, kaj je v skatlicah. Mnogi oboževalci so Elviri odgovorili. Nekateri pa so se obrnili s protestnimi pismi na tovarno, češ da jih je osleparila.

Za dobro voljo

DOBRA IGRA

Neki angleški igralec se je v družbi pohvalil, da je imenitno igral prizor, ki prikazuje tragično smrt glavnega junaka. »Igral sem tako naravno, da se je neki gledalec onesvestil.« »To je bil za trdno tvoj krojač,« je pripomnil neki prijatelj in s tem namignil na igralčeve dolgove.

V PODEŽELSKEM GLEDALIŠČU

V nekem podeželskem mestecu sedila oče in sinko v gledališču na galeriji. Gledališče je nabito polno. Sinko bi rad dobro videl, kaj se godi na odru, in zato se skloni daleč čez ograjo. Tedaj pa ga oče potegne nazaj, rekoč: »Pazi no, Janezek, da mi ne padeš v parter, tam je sedež za tri kovače dražji.«

V URADU

Mlad predstojnik urada stopi v pisarno in se obrne k brhki strojejski, rekoč: »Ali imate za nedeljo kake posebne načrte, gospodična?«

»Nič posebnega,« odgovori strojejska vsa vesela, da bi jo utegnila doleteti sreča, da bi šla s predstojnikom na sprehod. »No, če je tako, pa lahko računam z redkim primerom, da boš te ponedeljek pravočasno prišli o službo.«

PO KROKU

Dva prijatelja krokata in se hočeta o temni noči vrniti domov. »Vzem iz veže veliko laterno,« pravi prvi drugemu. Drugo jutro pošlje prvi prijatelj drugemu slo: »Dragi prijatelj, če papige in kletke ne potrebuješ več, mi jo, prosim, vrni.«

»Ne dragi moj, zmotili ste se. Sem takšna, za kakršno me imate.«

»To je pa res škoda, imel sem vas namreč za poštno dekle.«

MALI LEKSIKON

Vprašanja:

Kakšno je poreklo angleškega polnokronega konja? Ali more človek živeti brez vraničev? Od kod izvira arabski konj? V kateri deželi so morali ljudje plačevati davek na čaj, kavo in čokolado? Zakaj ženske laže plavajo od moških? Zakaj je leto 1848 pomembno za Trst? katero leto in kateri dogodek veljata pri nas za začetek muzejskih zbirk?

Odgovori:

Angleški polnokrvni najhitrejši konj na svetu se je razvil v glavnem iz tres konj, ki so na različne načine v kratkih časovnih presledkih prihli v Anglijo. Prvega konja je zaplenil neki angleški kapetan, ki je sodeloval pri obrambi Dunaja, ko so ga oblegali Turki. Drugrega je kupil neki angleški lord, ljubitelj konj, od nekega arabskega emira. Tretjega je kupil grof Godolfin od nekega trgovca v Parizu, kjer je vozil vodo. Tega konja je maroški sultan podaril francoskemu kralju, ki pa mu ni bil po volji in ga je dal nekemu plemiču, le-ta pa ga je prodal.

Ceprav je vraniča organ, ki opravlja v našem organizmu mnogo funkcij, lahko človek brez nje živi, kar pravzaprav nje funkcije drugi organi. Po kirurški odstranitvi vraničev ne nastanejo večje spremembe, razen da se nekoliko spremeni krvna slika in poveča spolni nagon. Pač pa ljudje brez vraničev niso odporni proti raznim boleznim, zlasti proti pogovici in malariji, kar je potrebno upoštevati.

Po starem ustnem izročilu iz Arabije izvira arabski konj od petih kobil, ki jih je obdržal Mohamed, ki je bežal iz Meke v Medino. Iz teh petih kobil se je razvilo pet glavnih pasov arabskega konja: kohedan, siglava, bajan, hamdan in hathan. V Arabiji so poreklo konja niso odločilni zrebci, marveč kobile. Poreklo je prehajalo iz rodu v rod. Središče konjereje je bilo na paševski porski planoti. Nekoder se je pozneje razširilo na vse dele sveta. Arabec zmeraj rajši proda zrebca kakor kobilo. Kobile arabske pasme so lahko ljudje v prejš.

njih časih dobili samo v dar ali pa če so jih uveli v vojni. Arabski konj je najlopi, najplemenitejši in najodpornjši. Njegova kri je infiltrirana v vse toplokrvne pasme na svetu. Edina njegova napaka je, da je manjši od ostalih pasem.

Konec srednjega veka so v evropskih deželah uvedli razne vrste davkov, ki niso bili samo čudni, marveč tudi nesocialni. Tako je bil knez Fridrik III., poznejši kralj Prusije, prvi mojster v odkrivanju novih vrst davkov. Ko so začeli ljudje uporabljati čokolado, zlasti ženske, je izdal v svoji deželi zakon, po katerem so lahko uživali čaj, kavo in čokolado samo ljudje, ki so imeli od davčnih oblasti posebno dovoljenje. Za vsako dovoljenje je bilo treba plačati dva tolarja.

Ljudje mislijo, da glede plavanja med moškim in žensko ni nobene razlike, kar pa ni res. Nasprotno, razlika je precej velika. Ženske so laže držne na vodi kakor moški, in se lahko laže nauče plavanja. Plavalni trenerji so to kmalu opazili, niso pa znali tega pomenskega in ženskega telesa, so strokovnjaki raziskali sestavo moškega in ženskega telesa, so ugotovili, da v njih ni enake količine maščobnega tkiva. V tem ko ga imajo ženske 23 %, ga imajo moški samo 18 %. Zato se žensko telo laže drži na vodi.

Leta francoske revolucije je 1848 je pomembno tudi za Trst. Med revolucionarnim Parizom in Trstom najbrže ni neposredne zveze, pač pa je revolucionarno prebujenje v Parizu izpodbudilo tudi Trstancane v splošnemu prebujanju, organiziranju in napredku na vseh področjih. Tako je bilo leto 1848 v Trstu ustanovljeno prvo društvo Slovencev in Hrvatov z imenom »Slavjanski društvo«, ki se je pozneje spremenilo v »Slavjansko študentsko«. Ze leto dni pozneje je izšel prvi časnik trških Slovencev in Hrvatov »Slavjanski rodoljub«, pozneje pa »Jedranski Slavjan«.

Vuk Karadžić je leta 1821 poslal Kopitarju napis z nekega rimskega kamnitca sponemnika, ki so ga našli v Pozezi in prenesli v Kragujevac. Ta dohodek in datum veljata za začetek muzejskih zbirk pri nas. Večjo pozornost so posvečali starinam od leta 1831, ko si je Jovan Gavrilović prizadeval, da bi stare kovance čuvati kot zgodovinske dokumente, ne pa da so jih izdele izvažali in prodajali.

DNEVNE NOVICE

Obvestilo o opustitvi pokopališča v Handljerju. Občinski ljudski odbor Kočevska reka sporoča, da bo v letu 1954 staro pokopališče v Handljerju zaradi zapuščeniosti ukinjeno. Pozivamo svoje pokopane, ki želijo prekopati iste na drugo pokopališče, da to izvršijo do 1. februarja 1954. Grobovi tistih, ki ne bodo do 1. februarja prekopani, bodo po 1. februarju prekopani, njihove kosti pa prenesene v skupni grob na pokopališče v Kočevski reki. — OLO Kočevska reka.

Kdor zna mednarodni jezik esperanto, si pridobi prijateljstvo po vsem svetu. Prijavite se v nov začetniški tečaj, ki ga prireja Esperantsko društvo, Ljubljana. Prijave sprejemamo vsak dan na Miklošičevi cesti 7-I.

Esperanto, mednarodni jezik moderne človeka, se lahko in hitro naučite v našem dopisnem tečaju. Ako nam pošljete znamko za pošto!

VAŽNI NASLOVI V LJUBLJANI

Reševalna postaja, Zaloška 25, tel. 23-444

Zdravstvena dežurna služba, Miklošičeva 20, tel. 23-081

Notranja uprava, Prešernova ul., tel. 21-109 in 21-200. Dežurni za prometne nesreče, tel. 20-683

Gasilska milica, Krekov trg, tel. 23-555

Elektrarna, Magistrat, tel. 22-121

Plinarna, Resljeva 20, tel. 20-555

Vodovod, Krekov trg 10, 20-554

Železniška postaja, trg OF, tel. 20-758

Avtobusna postaja, Masarykova, tel. 23-085

Hotel »Unione«, Miklošičeva 1, tel. 20-570

Mestni avtotaksi, Slomškova 6, tel. 21-576

Mestna hranilnica Ljubljanska, Čopova ulica 3 — Tel. centrala 22-136 in 23-383, direktor tel. 21-934

Veleblagovnica »NA-MA«, uprava - sekretariat 22-563, komercialni oddelki 22-571, računovodstvo 23-059, centralno skladišče 23-560, poslovalnica pri »Pošti« 21-058, poslovalnica pri »Tromostovju« 22-551, poslovalnica »Pohlišvo« 20-496

Trgovsko podjetje »Usnje«, Wolfova 1/II, direktor 20-042, komercialni oddelki 22-364, grostični oddelki za usnje, Trubarjeva 41, 22-281, detajlni poslovalnici: »Usnje«, Trubarjeva 41, 22-281; »Koža«, Trubarjeva 16, 22-050; grostični oddelki za obutev, Gradišče št. 16, tel. 20-517

Trgovsko podjetje »Volna«, tel. 22-562; prodajalne: »Volna«, Nazorjeva 3, 20-683; »Korotana«, Celovška 71, 22-683

Trgovsko podjetje »Sizbira«, Wolfova ul. 1/II: uprava, direktor 23-521, komerc. oddelki 20-235, skladišče, Mestni trg 21, 21-195; poslovalnice: »Perila«, Miklošičeva 12, 20-122; »Manons«, Prešernov trg št. 3, 21-302; »Modas«, Nazorjeva 3, 20-235; »Okras«, Čopova 54, 21-149; »Vrvarna«, Trubarjeva ul. 31, 20-441

Slovenija — Impex, trg. agencija za izvoz in uvoz — Beethovnova 14/I, 23-015

Mestno prevožno podjetje »Meprom«, uprava in delavnice tel. 21-392; Prometna pisarna — prevozi garaže tel. 20-623

Speditelja — Ljubljana, podjetje za tužemske in mednarodne transporte, uprava Titova 33, tel. 21-392, direktor 20-851, kovna odprava, Metelkova ul. št. 4, tel. 21-719, avtodispano-penca tel. 21-690, avtogaraža, Brediška 1, 23-290

Umrlj si v Ljubljani

Marica Novak, hči uslužbenke. Pogreb bo danes, 19. jan. ob 11 dopoldne na Zalah.

Terzija Koptar, druž. upokojenka. Pogreb bo danes, 19. jan. ob 14 na Zalah.

Franc Sojler, žel. upokojenec. Pogreb bo danes, 19. jan. ob 16.30 na Zalah.

Jože Pisanski, poslovođa. Pogreb bo danes, 19. jan. ob 15 na pokopališču v Stepanji vasi.

Ivan Harizan, upokojenec. Pogreb bo danes, 19. jan. ob 16 na pokopališču na Vliču.

JAMES CAIN: Poneverjalec

15 ROMAN

»Ali si mu kaj povedala?«

»Ne.«

»Ničesar?«

»Niti besede.«

»Imel je nekakšne tumorje, ka-li?«

»Da.«

»Nedavno sem v neki medicinski reviji bral, kako do tega pride. Ali veš, zaradi česa?«

»Ne.«

»Zaradi skrbi.«

»Jeli?«

»Morda bi ozdravel hitreje, če bi vedel, da je primanjkljaj izravnan. Ni dobro, če leži človek s takšnimi mislimi na kliniki. Vsaj ne za zdravje.«

»Kaj pa naj mu potemtakem rečem?«

»Tega niti sam ne vem. Morda to, da si vse uredila.«

»Če bi mu rekla, da sem vse uredila, da pa tega nihče ni zvedel, bi Charles takoj umrl, da mi je moral v banki neko pomagati. To bi ga zastrašilo in kdo ve kaj bi utegnil v teh okoliščinah storiti. Morda bi z nekom o vsem tem govoril, pa bi prišla poneverba na dan. Kaj naj mu rečem: kdo mi je dal

RADIO KOPER

Torek, 19. januarja 1954

13.45 Lahka in zabavna glasba — 14.30 Kulturni razgledi — 14.45 Slovenske partizanske pesmi poje ljubljanski komorni zbor pod vodstvom Milka Skoberneta — 17.00 Melodije starega Dunaja — 18.15 Mladi slovske skladatelji pred našim mikrofonom — 20.00 Jules Massenet: »Manons«, opera v 4. dejanjih in 6. slikah. Izvajajo solisti, zbor in orkester opere Comique v Parizu, dirigent Elije Cohen — 22.30 Lahko noč v melodiji in ritmu tanga.

MARIBORSKE VESTI

XXV. skupna seja Mestnega zbora in Zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora Maribor bo v torek, dne 19. januarja 1954 ob 8 v sejni dvorani MLO Maribor, Ulica heroja Staneta št. 1-II, soba št. 87 z naslednjim predlaganim dnevnim redom: otvoritev seje ter ugotovitev sklepčnosti; izvolitev dveh overovateljev zapisnika; odobritev zapisnika XXV. skupne seje; razpravljanje in sklepanje o danjšnjem finančnem gospodarskim organizacijam za najete investicijskih kreditov v letu 1954; razno.

Dežurna lekarna
Torek, 19. januarja 1954: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta.

RADIO

5.30—7.25 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 7.25—7.40 Melodije v ritmu — 7.40—7.45 Za naše gospodinjice — 7.45—8.00 Kar po domače — 8.00—8.10 Poročila in vremenska napoved — 8.10 do 8.30 Napevi iz filmov — 12.00—12.05 Prenos sporeda Radia Ljubljana vmes od 13.00—13.15 Oddaja v madžarskimi — 16.00—16.30 Josef Haydn: Oxfordska simfonija — 16.30—16.45 Pregled domačih dogodkov, vremenska napoved in točen čas — 16.45—17.00 Zabavna glasba, vmes objave — 17.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

PARTIZAN: Amer. film: »Pohlepneži«. UDARNIK: Amer. film: »Williamsove karabinke«. POBREŽJE: Slov. film: »Vesna«. STUĐENCI: Nemški film: »Niki«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Torek, 19. jan.: Zaprt.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
Torek, 19. jan. ob 20: Shaw: »Mož uode«. — Kleist: »Razbiti vrč«. — Abonma red torek in izven.

ELEKTRO PODJETJE

»MAVROVO«
GOSTIVAR
(investitor KC Mavrovo)

razpisuje natečaj

za sprejem v službo:

1. Gradbenega inženirja s prakso za delovno mesto vodje nadzorne skupine;
2. Več gradbenih inženirjev s prakso za delovno mesto vodje nadzora na gradbiščih;
3. Več gradbenih tehnikov z večletno prakso za opravljanje nadzorstva pri gradnji objektov HC Mavrovo.

Prednost imajo inženirji in tehniki z opravljenim državnim izpitom. Plača po sporazumu. Stanovanje za samce in oženjene zagotovljeno.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela pošljite na gornji naslov.

ELEKTRO MAVROVO

DNE 21. JANUARJA 1954 OB 16. URI BO

na dražbi prodanih

2000 ton sivega surovega železa

Dražba bo v prostorih podpisane ustanove na Savski c. 35 — Blago bo prodano za dinarje, ker je material domače proizvodnje — Pravico sodelovanja na dražbi imajo vsi direktni potrošniki sivega surovega železa, to je livarne!

Uprava za državne materialne rezerve
Beograd

denar, da sem krila primanjkljaje? Mar naj mu povem, da si mi ga dal ti?«

»Kaj sploh moraš o tem govoriti?«

»Nikjer ni rečeno, da moram. Nikjer ni rečeno, da bi mu morala sploh kaj povedati in tako bom tudi storila. Čim manj si ti zapleten v to, tem bolje. Če se je bal, se je med tem strahu pač privadil. To mu navsezadnje tudi privoščim. Zaradi vsega, kar je storil meni in tebi.«

»Sama odloči.«

»Charles vsekakor čuti, da se nekaj dogaja, ne ve pa kaj. Zanima me kakšen obraz bo napravil, ko mu povem, da pojdem v — kako si že rekel, da se imenuje tisto mesto?«

»Reno.«

»Ali si še zmeraj navdušen za Reno?«

»Svojeja mnenja navadno ne spreminjam tako hitro, če sem se že odločil.«

»Se zmeraj pa ga lahko spremeniš, če hočeš.«

»S tem si nikaner ne beli glave.«

»Saj tega ne zahtevam brezpogojno.«

»Če je tako, pa nočem.«

V

Se zmeraj sva vračala denar v blagajno, jaz pa sem postajal čedalje bolj živčen. Bal sem se, da se ne bi kaj zgodilo, da ni morda šef pustil kakega zapiska, preden je odpotoval, in da bi me mogli poklicati v centralo, da bi poročal o stanju podružnice. Sheila bi lahko tudi zbolela, pa bi moral kdo drug prevzeti njene

* Mesto v ZDA, kjer je zelo lahko doseči ločitev zakona.

DROBNJI OGLASI

KOMPLETEN MENJALNIK za osebni avtomobil »Ford 8 V«, model 1933 (ameriški), kupim. Ponudbe pošljite pod šifro »Pomoravje« v upravo 371

PANJE IN ČEBELARSKI PRIBOR kupuje v večjih količinah in sprejema ponudbe za izdelavo in dobavo Beogradska čebelarstva zadruga, Ulica 1. maja 32, tel. 25-634. 373

Natečaj

GRADBENO PODJETJE »RUDNIK«
V GORNJEM MILANOVCU sprejme

gradbenega inženirja

Nastop takoj — Stanovanje zagotovljeno — Plača po sporazumu — Ponudbe pošljite na gornji naslov ali na telefon št. 18

Uprava

SOLKANSKA INDUSTRIJA APNA

SOLKAN PRI GORICI

kupi

vsako količino žagovine in lesnih odpadkov in sicer tako, da bi se dobave vršile čez vse leto.

Ponudbe z navedbo razpoložljivih količin, cene ter nakladalne postaje poslati na gornji naslov.

V založbi časopisnozaložniškega podjetja

»LIBERTATEA«
v VRŠCU

je izšel iz tiska

SRBSKO-ROMUNSKI

SLOVAR

PROF. RADU FLORE

ki vsebuje okoli 18.000 besed in ima 625 strani formata 24 x 20 cm. Cena broš knjigi 500 din, v polplatno vezani 550 din.

KNJIGARNE IMAJO 15% POPUSTA

Naročila pošljite na naslov:

Novinsko-izdavaško preduzeće

LIBERTATEA — VRŠAC

Trg Save Kovačevića 33

Tel. 149, ček. rač. 351-T-337

389

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

premiera jugoslovanskega filma

Sinji galeb

Predstave ob 16., 18. in 20. uri

KINO »KOMUNA«: Avstr. film: »Irena v zadregi«. Tednik. Predstave ob 16., 18 in 20.

KINO »SLOGA«: Italij. film: »Obtožba«. Tednik. Predstave ob 16., 18 in 20.

Predprodaja vstopnic v obeh kinematografih od 10—11 in od 15 dalje.

KINO »SOCA«: Avstr. film: »Irena v zadregi«. Brez tednika. Predstave ob 15.30, 17.30 in 19.30.

Predprodaja vstopnic od 10—11 in od 14.30 dalje.

KINO »TRIGLAV«: Amer. barv. film: »Smoky«. Jugoslavija 83. Predstave ob 18 in 20.

Predprodaja vstopnic od 17 dalje.

KINO »SISKA«: Amer. film: »Zena s trojnimi življenji«. Brez tednika. Predstave ob 15.30, 18 in 20.30.

CELJE: »UNION«: Amer. film: »Njeno življenje«. — »DOM«: Franc. film: »Volpone«.

BLED: Amer. film: »Zmaga ali smrt«. KAMNIK: Amer. film: »Napoli čaka«.

JESENICE: »RADIO«: Amer. film: »Trinajsto pismo«.

Amer. film: »Ob veliki ločnici«.

KRANJ: »STORIC«: Amer. barv. film: »Ivanhoe«.

PTUJ: Amer. film: »Smrt trgovskega«.

.....

ZAHTEVAJTE

pri nakupu srečk

Jugoslovanske loterije

ANKETNE LISTKE

OD VSAKEGA PRODAJALCA

PODJETJE ZA UVOZ IN IZVOZ

»JUGOLEK«

BEOGRAD

Pariska ulica 9

ZACENSI Z 20. JANUARIJEM 1954 PRIREJAMO

stalno razstavo

LABORATORIJSKIH APARATOV IN PRIBORA

V NOVEM LOKALU V BEOGRADU —

ULICA VUKA KARADŽIĆA 5 (POSLOPJE

SRBSKE AKADEMIJE ZNANOSTI)

RAZSTAVA BO ODPRTA VSAK DELAVNIK OD 7 DO 14

V razstavnih prostorih bodo tako standardni laboratorijski aparati in pribor, kakor tudi specialni aparati, izdelani po najnovejših tehničnih raziskavah

Obenem bodo interesentom na razpolago priročna knjižnica, katalogi in prospekti, iz katerih bodo lahko videli, kje in kakšni aparati se lahko nabavijo in po kakšnih pogojih

Profesorji fakultet, znanstveni sodelavci raznih inštitutov, strokovnjaki iz tovarn in tovarniških laboratorijev, ne odločite se za nakup laboratorijskih aparatov prej, preden niste obiskali naše razstave

Naš delovni kolektiv je imel mnogo materialnih žrtev, da bi vas lahko pravilno postregel in pomagal pri izbiri opreme za vaše laboratorije

NAŠI STROKOVNJAKI Z VEČLETNO IZKUŠNJO V TEM POSLU VAM BODO NA KRAJU SAMEM RAZKAZALI IN PRIPOROČILI TISTO, KAR USTREZA VAŠIM POTREBAM — IN VAM NA TA NAČIN PRIHRANILI ČAS IN DENAR

387

posle, ni pa tudi izključeno, da bi se temu ali onemu vlagatelju zdelo čudno, da mora pustiti v banki hranilno knjižico, pa bi začel poizvedovati.

Nekega dne me je prosila, naj jo odpeljem iz banke domov. Pazil sem, da naju podnevi ne bi videli skupaj, in tako sva se sestajala šele v mraku na takšnih mestih, kjer naju nihče ne bi mogel najti. Povedala mi je, da je en njen otrok zbolel in da bi ji bilo zelo ljubo, če bi jo mogel odpeljati domov. Lahko bi se zgodilo, da bi morala še v lekarno po zdravila, ki jih je morda zdravnik predpisal bolnemu otroku. Razen tega pa doma razen hišne pomočnice nima nikogar, da bi ji pomagal. Brent je že odpotoval na jezero, na okrevanje in zdaj ima vso hišo na razpolago.

Odpeljal sem jo torej domov. Prvikrat sem bil v njenem stanovanju in takoj sem opazil, da je zelo lepo urejeno. Čutili je bilo, da je njeno. Otroka sta bila najlepši par, kar si jih more človek misliti. Starejši je bilo ime Ana, mlajši pa Sariota. Mlajša je bila bolna. Bila je prehlajena, ležala je v postelji in bila junaška, ko nepremičen svinčen vojaček. Ob drugačni priložnosti bi se bil imenitno zabaval, ko bi sedel in jo gledal, kako narašča. Sheila, ki ji streže in dopušča, da ji hčerkica komandira, kakor da to mora tako biti. Zdaj pa za to nisem imel dovolj notranjega miru. Ko sem opazil, da ji nisem več potreben, sem se poslovil. Odpeljal sem se domov, napisal nekaj vrstic za članek, ki sem ga moral pripraviti, da bi ustregel staremu, preden se vrne. Pisal sem o »Snovanju učinkovitega hranilnega oddelka«.

Napočil je tudi zadnji dan pred revizijo blagajne. Tistega dne je morala stlačiti v blagajno šest sto dolarjev poleg rednega dnevnega dotoka denarja. Bila je velika vsota. Toda na srečo je bila tudi sreča, dan, ko okoliške tovarne izplačujejo mezde in tako bo dotok denarja vseskozi znaten.